

ВІДОЗВА

до всіх членів і місцевих Урядників Русного Народного Союзу.

І скінчилась XI. Головна Конвенція. Бувало, довшийше, по Голов. Конвенції, всі делегати розходились спокійно до своїх домів, розходились з надією на ліпшу будучність своєї дорогої Організації, та розповідали своїм членам, як красно розвивається „Руский Народний Союз“ і сим закривали своїх братів до тим більшого гуртованя ся під его прапор. Вибрані Головні Урядники вертались до своїх офісів і старались дальше о добро організації.

Так бувало давнійше...

Чиж так сталося і по XI. Головній Конвенції? На жаль ні. Чомуж се так і яка причина спитася не оден?

Дорогі Братя! Причина перша, се передоносім вроджена руська натура: „де оден Русин буде, там другий руйнує“, а друга причина, що Руский Народний Союз на послідній Конвенції прийняв характер греко католицький і ухвалив, щоб від тепер „Р. Н. Союз“ називав ся „Руский Народний Греко-католицький Союз“. Що за шкандал, що за зневага, закричали всі, називаючи себе поступовцями: Така зміна буде коштувати бідних членів не меньше ні більше, тільки \$20.000.00 доларів — голосять дальше поступовці, та щоб ратувати бідного Русина-Українця, кладуть свою душу на народний жертвенник і пробують завклати нову поступову організацію, та накликають Вас йти до них, бо вони Ваші опікуни. Щоби однак, дорогі Братя і члени „Р. Н. Союзу“ зрозуміли ліпше ту справу, поперед мусимо Вам пояснити, хто се ті поступовці.

Отже до річи. Американські поступовці, се суть ті люди, котрі по приїзді до Америки так скоренько „помудрили“, що одні попереходили на протестантизм, другі на пресвітеріанізм, треті Бог зна на що, а четвертим зовсім не треба Бога. Та горетка „поступова“, покладає цілу свою премудрість в тім, що голосить: наколи хто греко-католик, той вже ніяким чином не може бути поступовий. Виходячи з того валоженя зачали свою „поступову“ роботу а маючи до тепер вільний вступ до Р. Н. Союзу, не занехали і там по своему потрудити ся. Однак штука не вдалась. А коли не вдалась, тому треба цілу будову збурити. Отсе і причина розпусканя поміж Вас всілякого рода брехливих вістий, як доконечна зміна всіх грамот, зміна чартеру, відзнак, друків, братських приборів, і т. д. і т. д., і що все те буде коштувати понад \$20.000.00. І справді, наколиб воно так мало бути, то можлиби отверто сказати, що пп. Делегати ухвалюючи таку зміну нерозважили наперед, які можуть бути наслідки сего. Та се все однак, дорогі члени, є неправда. Переведене зміни, яку ухвалили Делегати, буде коштувати від \$50.00 до \$100.00 не більше. Жадних грамот не буде змінюлось, апі так само відзнак, ні нічого. Чому? Тому, що, аби перевести в жите зміну, яку ухвалено на Конвенції, треба всего на всего, зробити поправку (amendment) до чартеру і на тім конець.

Тому, дорогі члени, уважайте що робите, не давайтесь дурити і водити за нос всім дурисьвітам, а тримайтесь тої Організації, в котрій стоїте вже звик 16 літ, та котра помагала і помагасе Вашим родинам. Вкінці знайте кому маєте вірити, чи тому Головному Урядови, котрий через тільки роки опікував ся чоною Вашим мастком, чи тим, що старають ся розбити Вашу Організацію.

Отже держіть ся і не дайтесь баламутити. Ті відділи чи члени, котрі непослухають сеї відозви, нехай знають, що самі собі пошкодять, а се тому, що у поступових крикунів і баламутників не зисають нічого, бо вони вже тепер між собою гризуть ся і кожний поступовець хоче мати свій Народний Союз в своїй хаті, — а в Організації, до котрої належите тільки роки, стратите членство і скривдите свої родини.

Mc Adoo, Pa., 15-го жовтня, 1910.

Д. Капітула, гол. преде.,
А. Шаршонь, гол. кас.,
С. Ядловський, гол. фін. секр.
Т. Лабовський, гол. рек. секр.

ПРОТОКОЛ

з XI. Головної Конвенції Руск. Народного Союзу в Америці, нотра відбулась дня 20, 21, 22 і 23 вересня 1910 в Cleveland, Ohio.

(Дальше).

По сім наступило справозданє Головного председателя п. Капітули, котре так звучить:

Високо Поважані Панове Делегати і Пані Делегатки:

Мое справозданє як Голов. Председателя нашої Організації, є дуже коротеньке, бо обширнійше справозданє здадуть Вам Секретарі. Однак все таки мені як Голов. Председателеви належить подати Вам з моєї дволітньої діяльності хотий коротенький образець.

Коли на X. Гол. Конвенції в Філадельфії я удостоїв ся тої великої чести, що вибрано мене на уряд Гол. Председателя, то се було для мене великою несподіванкою. Перенявши сей високий уряд, моім обовязком було провадити і мати нагляд над нашою Організацією „Р. Н. Союзом“, і о скільки було моїх сил, обовязок сей старав ся я сповнювати точно.

Важнійші події за час мого урядованя були слідуєчі:

Послідна X. Гол. Конвенція в Філадельфії ухвалила, що Тростісі „Р. Н. Союзу“, мають право закупити орган „Свобод-у“ на власність організації, під тим умовом, если „Свобода“ буде вартати ту суму, яку властители „Свободи“ за ню жадають.

Так само ухвалила X. Гол. Конвенція, що Р. Н. Союз має видавати окрему „Свободу“ словенськими буквами.

Дня 21. липня 1908 скликав я Тростістів „Р. Н. Союзу“ в тих справах до Джерсі Ситі.

Тоді то покликани ми першого експерта, п. В. Шаєра від Лафаст Прес Компанії, до перегляненя мастку „Свободи“ і рівночасно тоді списалось інвентар „Свободи“. Висше згаданий експерт оглянув і оцінив мастку „Свободи“ на суму \$25.000.00 в присутности Тростісів і Председателя Контрольної Комісії, о. Добротвора. По перегляненю приступлено до пертракцій о закупно „Свободи“. По довгих переговорах Тростісі „Р. Н. Союзу“ згодились купити орган „Свободу“ на власність „Р. Н. Союзу“ за суму \$16.555.00. Властители „Свободи“ не згодились на ту суму, і заявили, що вони за висше згадану суму часониси не продадуть, тільки її продадуть за таку суму, яку заплатили п. Арданови, і на що предложили „Віл оф сейл“, котрий показав суму \$16.855.00. То, що п. Кирчів сказав на послідній X. Гол. Конвенції, що „Свобода“ коштувала \$16.555.00, се він сказав через помилку.

Над тим виязав ся спір і справа лишилась неполагоджена до другого дни. Другого дня Тростісі

зійшли ся знова до офісу Р. Н. Союзу і згодили ся, щоби покликати ще другого експерта до перегляненя мастку „Свободи“, що і сталося. Другий експерт, Георг Чейн з Нью Йорку переглянув другий раз мастку Свободи; він переглянув з осібна кожду річ і оцінив весь мастку „Свободи“ на суму \$20.000 доларів, на що зложив свій підпис, окрім руских книжок, котрі оцінив п. Гришко, Гол. Контрольор на \$1000 та сам хотів навіть дати за них висше згадану суму.

По тім другим перегляненю інвентара „Свободи“ та по довгих дебатах Тростісі згодили ся купити орган „Свободу“ на власність Р. Н. Союзу за суму 16.855 доларів.

В сей спосіб від дня 22 липня 1908 р. Орган „Свобода“ перейшов на власність Р. Н. Союзу. Днес „Свобода“ стоїть дуже красно, бо вам покаже чисто го доходу в готівці \$6.569.38, так, що за другі три або чотири роки „Свобода“ буде чисто виплачена і Р. Н. Союз буде мати гроші звернені до каси, котрі був заплатив за „Свободу“ і буде мати свою друкарню.

Тепер приступаю до другої важнійшої події, то є процесу.

Що до процесу, мої панове річ маєє як слідує: коли я переняв уряд председателя о. Арсеній Чаховцов заскаржив був Р. Н. Союз о відшкодованє \$25.000 за образу его гонору в „Свободі“: крім сего заскаржив Редактора і Менеджера „Свободи“ кримінально.

Я сей час скликав Гол. Екзекутивний Комітет на нараду, як також засяг ради адвокатів; результат був такий, що наколи невдалоб ся Гол. Урядови забити сей процес в его початку, то „Р. Н. Союз“, яко Організація булаб мала много клопотів і тяганини по Нью-Йоркских судах, як також великі кошта; розумієсь, що Р. Н. Союз наконець мусів би був вийти побідносно, позаяк, коли інкримінована статя була поміщена в „Свободі“ то ся „Свобода“ не була ще власністю Р. Н. Союзу.

Понеже однак будь що будь, статя про Арсенія в „Свободі“ була справою народною а не приватною, тому взявши все те під зрозумілу розвагу, прийшли ми до сего результату, що ми мусимо відразу взятись до сеї справи; так зробилисьмо, а результат був, що виграна лишилась по нашій стороні. Тота справа коштувала Р. Н. Союз \$1.400.

Друга судова справа була така. Зараз по X. Гол. Конвенції повідомляє Гол. Уряд Р. Н. Союзу, п. Крет, член 138. Від. (Товариство Івана Наумовича в Філадельфії), що урядники згаданого Відділу збунтували майже всіх членів того Відділу до виступленя з членів Р. Н. Союзу, а котрі члени спротивились виступленю, то були карані по \$5. а як ні то вимазано їх з товариства; я сей час дав повідомити всіх членів того товариства, що на означений час приходить Гол. Уряд на їх мітинг полагодити справу. На мітингу появилося тільки 6 членів, то є лиш ті, котрі противились виступленю з Р. Н. Союзу.

Тоді я поступив після \$347, то є вибрав уряд а поміж тих 6 членів, а старий уряд візав до відданя мастку новому урядови.

Старий уряд спротивив ся відданю мастку, так, що справа опинилась в Філадельфійским суді. Пізнійше адвокати обох сторін зробили згоду на тій підставі, що відступники мали віддати чартер, книжки, печаті і часть гроший, а друга часть гроший лишилась їм, позаяк вони виказали, що мали таку часть гроший в касі заки ще були вступили в члени Р. Н. Союзу і в сей спосіб сей Від. остає дальше в організації.

ПАЛІВОДА-КАРПЕНКО.

ПЕРШЕ ПОВМИРАЛИ А ПОТІМ ПОВІНЧАЛИСЬ.

або

Заручини по смерті.

Комедія з маломіщанського нитя в 2-ох діях.

ВИХІД 6.

ТІ І КВАШНИЦЬКА.

КВАШНИЦЬКА (виходить з хати). Що се? що се? Батечку мій!

МАРУСЯ (відскакує). Ах!

СЕРГІЙ (у бік). А щоб ти лусла, я що тільки розговорив ся, а її притаскало!

КВАШНИЦЬКА. Ах, ти ледащо! Так от на які вже вчинки пустила ся! Вибігати на самотину до чужого мушнина, на шию йому вішати ся! І дивила-б ся, хочаб у хаті, а то мало що не на вулиці, де кождий може побачити! Що подумають? Що скажуть?!

СЕРГІЙ. Пані добродійко!

КВАШНИЦЬКА. Мовчїть, з вами опісля. (До дочки): Ну, а ти, панночко, що скажеш?

МАРУСЯ. Магіночко!

КВАШНИЦЬКА. Мовчїть! ти ще сьмієш рот роззявляти! Каже: іду до сусідки форму на спідницю краяти... Я так і повірила! Бач, які модні фасони викрое!

МАРУСЯ. Та я не сподівано...

КВАШНИЦЬКА. Що не сподівано?

СЕРГІЙ. Пані добродійко!...

КВАШНИЦЬКА. Мовчїть! З тобою ще поспію! (До дочки): То ти так мене слухаш? Що я тобі говорила? Що приказувала? Говори!

МАРУСЯ. Та я бігме матусенько...

КВАШНИЦЬКА. Мовчїть! погривайже, я з тобою розправлю ся!...

СЕРГІЙ (у бік). Тьфу! Здурила баба! то говори, то мовчи!...

КВАШНИЦЬКА (ловить дочку за руку). Дома поквітує ся з тобою! (виштовхує її в двері). Тепер голубчику, з тобою (наступас на нього — він уступає ся).

СЕРГІЙ. Пані добродійко!

КВАШНИЦЬКА. Мовчїть! І тобі не встид — приманювати дівчину виходити до себе? Ну скажи?

СЕРГІЙ. Пані добродійко!

КВАШНИЦЬКА. Мовчїть! Знов!

КВАШНИЦЬКА. Мовчїть! Я мала тебе зо чоловіка доброго і чесного, я радувала ся, що видам за тебе свою донечку, а ти от що вистригнув! Ти збезчестив мою сиву голову! Знаєш? Ну, говори! (СЕРГІЙ хоче говорити). Мовчїть!

СЕРГІЙ (втрагив терпеливість). Прошу вас тепер замовчати! КВАШНИЦЬКА. Щ-о-о-о-о!... Мовчїть. (відступає від нього). СЕРГІЙ (наступає на неї). Мовчати! Тепер моя черга говорити! І се вам не сором і не гріх ізза користи губити свою рідну дитину! Ви дорікаєте їй за те, що вона мене потайки любить? Так знайтеж що ви самі довели її до сього!

КВАШНИЦЬКА. Щ-о-о-о? Мовчати!...

СЕРГІЙ. Мовчїть! Ти сама цілому лихови причина, бо ми і не подумалиб сходити ся по злодійски, тут на вулиці, а яб чесно приходив би до вашого дому, як жених, люди нічого-б не бачили і не булоб ніяких балачок, як би се була інша мати, а не добродійка Квашницька!

ВИХІД 7.

ТІ І ФЕДОРЕНКО.

ФЕДОРЕНКО. Що за гвалт? Що за okazія?

КВАШНИЦЬКА. Ох, сусідоньку мій, заступїть ся, батечку! Повздержїть вашого сина, а то він мене ще й притасує.

СЕРГІЙ (не бачить батька). Та я справді не знаю, що мене ще повздержує.

КВАШНИЦЬКА. Чи чуєте?

ФЕДОРЕНКО (став межї ними). Сергію! Нехороша річ перед дамою поважних літ так нечемно забувати ся.

СЕРГІЙ. Яка вона там дама? Вона проста перекупка... Ах!... а се ви, батечку!

ФЕДОРЕНКО (холоднокровно). Еге, синку, се я! Утихомири ся! Не пристало чоловікови добре вихованому так горячити ся, бо правду сказавши, то воно і здоровлю шкодить і поліція таких паничів забирає на прохолоду, аби не чинили шкоди. Чоловік холоднокровний все виграє на свою користь.

СЕРГІЙ. А хіба можна зустрічї ся від запалу з таким простям народом? (ходить по сцені). Колиб ви тільки чули...

КВАШНИЦЬКА. Еге, колиб ви чули, як він мене тут вилаяв!

ФЕДОРЕНКО (холоднокровно). Шож, стало ся!... Мусїли ви йому добре досолити вашими докорами! Ви знаєте, всьому є міра, а він у мене чоловік молодий, горячий!...

КВАШНИЦЬКА. Чи чуєте? Я виновата? Я йому досолїла! А ви краще спїтайте його, що він зробив з моєю донечкою.

ФЕДОРЕНКО (нюхає табаку). А що ти, сину, зробив їй дочї?

СЕРГІЙ. Нехай вона скаже, бо я не знаю!

ФЕДОРЕНКО (до Квашн.). Він не хоче розказувати. Може щось таке, що не пристало при вас сказати як слїд.

КВАШНИЦЬКА. Ви, як отець, можете йому приказати, що би вам відповідь дав.

ФЕДОРЕНКО. Ні, я не люблю нікого силувати.

СЕРГІЙ. Одним словом, ся пані ошалїла від того, що я поцілував руку її дочки.

ФЕДОРЕНКО. Шож?... в тім не бачу нічого такого лижого, аджеж вони: жених і молода.

КВАШНИЦЬКА. Еге, були! Але тепер нема мого благословенства. Від сеї хвилї нехай ваш син і зорї з неба здїймає, а мої донечки не бачити йому за ним замужем, як свого вуха.

ФЕДОРЕНКО. Е, гнів зводить ваш розум на нелепний шлях... А хіба не можна так зробити: син мій стане напроти зеркала, а донечку вашу попросити стати по заду себе, тоді він побачить і свої вуха і донечку вашу за собою — а що він не дівчина і не жінка, а мушнина, то єсть муж, то виходить, дочка ваша буде за мужем.

Чи так, мила сусідонько?... Еге, так!

КВАШНИЦЬКА. Що се ви менї за хвїльозофїї правите! Чорт знає, що верзете! Не бути сьому.

ФЕДОРЕНКО. Чому не бути? Син мій чоловік достойний і чесний — хоча свої і не годить ся виквалювати! (нюхає табаку).

ТОНЬКО (виглядає з вікна). Що се значить? Сестра замкнула ся в хаті і плаче, а тут щось на сварку пожоже.

ФЕДОРЕНКО. Чесна сусідонько! Ви заспокійте ся і вислухайте мене.

КВАШНИЦЬКА. Кажїть, говорїть, батечку, я спокійна. Я готова простити обиду.

ФЕДОРЕНКО. Наперед прошу вас о прощенє для мого сина. Молоде, зелене. Але він чоловік добрий, він любить вашу дочку і вона його також. Не відбирайтеж їм щастя. Благословїть їх. Він і вам стане в пригоді. Сергію, чомуж ти нічого не говориш.

СЕРГІЙ. Тепер і в мене перейшла горячка. Простїть мені, пані Квашницька, бо я дуже виноватий перед вами. Я в гніві збив ся з пантелеку, але кланю ся вам, що причиною того була горяча любов до вашої донечки.

КВАШНИЦЬКА (втихомирює ся). От того, того, батечку, не треба бути занадто горячим. Ну та нехай і так, я вже не серджу ся, тільки щоб сього більше вже не було.

ФЕДОРЕНКО (до сина). Сергію Іди відсія, я поговорю тут з нею на самоті, може іродову бабу укоськаю і без костура (СЕРГІЙ іде).

КВАШНИЦЬКА. Сергію, кудиж ви?

ФЕДОРЕНКО. Вибачайте, я нарочно казав йому лишити нас самих, щоб не мішав побалакати з вами про їх сватання.

ТОНЬКО (показує ся). А, ось воно що!

КВАШНИЦЬКА. Я згодилаб ся охотно, але знаєте причину... ФЕДОРЕНКО. Довгї мого сина? Знаю, але він виплатить їх.

КВАШНИЦЬКА. Коли?

ФЕДОРЕНКО. Як оженить ся.

КВАШНИЦЬКА. Спасибі велике за таку штуку. Я пані свого слова. А от ви, як батько, заплатїть за сина. Невжеж вас не стати на два тисячі карбованців.

ФЕДОРЕНКО. Ого! два тисячі! Легко сказати! А зуба не хочете?

КВАШНИЦЬКА. Така дрібниця! Чи стоїть же клопоту?

ФЕДОРЕНКО (трагить терпеливість). Се вже я знаю, чи дрібниця, чи ні. При вашім багатї воно, певно, дрібниця.

КВАШНИЦЬКА (так само). Ах, батечку! Та що ви? Хіба рахували мої гроші, чи що? Відки ви знаєте?

ФЕДОРЕНКО. Рахувати не рахував, а всі знають, що в щадницї лежить досїть вашого гроша.

КВАШНИЦЬКА. Чи мало чого люди не знають. Я вже не говорю скїльки у вас дома в скринї, та про се кого не спитай, кождий розкаже!

ФЕДОРЕНКО (збентежений). Що? що? брехня (У бік). Видно, Марина, ледача пара, підглянула. Завтра таки прожену геть, а то ще готова підвести злодїв і цілих сто тисячів украдуть.

ТОНЬКО (з вікні). От що значить ся! Яке іхало, таке здибало! (Ховаєт ся).

КВАШНИЦЬКА. Еге, батечку, і де ви їх подїсте... Адже ви вже старі. На той сьвіт божий не заберете. Все тут зїстанеть ся.

ФЕДОРЕНКО. Еге, магіночко, та для кого ховаєте? Тож і ви не молоденькі і швидко помрете.

КВАШНИЦЬКА. Помрете, батечку, помрете, все останеть ся.

ФЕДОРЕНКО. Та і вам свого віку не вікувати!

КВАШНИЦЬКА. Як душа геть із тіла, так вашу скриньочку хап, і розпечатають.

ФЕДОРЕНКО (у бік). Зловістний ворон! (до неї). Аджеж і ви свої тисячок з собою не візьмете!

КВАШНИЦЬКА. Надумайте ся, батечку — грїха на душу не берїть!

ФЕДОРЕНКО. Тьфу, тьфу! голова ходором пішла. Працайте! (Втікає).

КВАШНИЦЬКА. Ах, ти, скупердяга! Нїяк не намовиш його! Тьфу на твою голову! Як він мене розстроїв. Аж ноги і руки трясуть ся! Піду, випю з водою гофманських капель. (Відходить до своєї хати).

ВИХІД 8.

СЕРГІЙ, потім ТОНЬКО.

СЕРГІЙ (входить). Писати не можу, руки дряжуть. Піду до Левицького, на фїльварок. Може хоч трощечки розважу ся. А завтра таки не піду до бюро. (Відходить).

ТОНЬКО (входить). Просто хоч дома не сиди. Сестра плаче, мати всїх лає. Піду на прохід, а потім заверну до міського городу. (Іде, нараз станув, нагадав щось). А! Славна гадка. Нова штука! (Дзвонить до дверей Федоренка). Пане Федоренко! Пане Федоренко!

ФЕДОРЕНКО (зїтирає). Що вам треба?

ТОНЬКО. Ах! Горє! велике нещастє поспїло нашу сїмю! Моя бідна сестра... (Закриває хустиною очі).

ФЕДОРЕНКО (з переляком). Що з нею?

ТОНЬКО. Умерла... від розширення жиля в серцю!...

ФЕДОРЕНКО (наляканий). Ах, Господоньку сьвятий! (Замикає двері).

ТОНЬКО (сьмієт ся). Славно.

КВАШНИЦЬКА (за дверма). Що се двері на продув отворені. (Виходить). Тоньку, ти що тут робїш?

ТОНЬКО (у бік). Ну, тепер наполохаємо і другу грошеву птичку! (Голосно). Ох, магіночко, яке нещастє! Яка доля!...

КВАШНИЦЬКА. Що, що таке?

ТОНЬКО. Ох, бідний Сергїю! Тут був здоров і нараз... Ох! КВАШНИЦЬКА. Ну, ну, що з ним? Кажїть, не муч сердя... ТОНЬКО. Ось що тільки помер! Паралїж розбив його мов грїм! Ох!

КВАШНИЦЬКА. Мати Божа!... (Замикає двері).

ТОНЬКО (регочить ся сильно і вибігає вдоволений).

ДІЯ II.

Обстановка та сама, що в I. дії. Ніч.

ВИХІД I.

КВАШНИЦЬКА, МАРУСЯ І СЛУГА.

КВАШНИЦЬКА. Іди, іди, Марусечко! Іван проведе тебе, погостюєш у тітки, у неї весело, а сад який, всяких овочів доволі.

МАРУСЯ. Мамочко, та менї й дома весело! Я краще ляшу ся при вас!

КВАШНИЦЬКА. Годї, голубонько! Яка вже там дома веселїсть зі мною старою цуколухою! Іди, іди, донечко моя.

МАРУСЯ. Мамочко, позволте мені лишити ся дома.

КВАШНИЦЬКА. Та що бо ти, донечко моя? хібаж я тебе сплюю виганяю, чи що? (У бік). Чудесна гадка! (До неї). Але бач ось що; я задумала зробити тобі несподіванку... та вже, видно, треба сказати. Я задумала переробити та відновити твою кімнату, а завтра скоро сьвіт, поприходять майстри на роботу.

МАРУСЯ. Невжеж? Ах, нене моя ріднесенька, які ви добрі!

КВАШНИЦЬКА. А для когоч я живу, як не для тебе, моя віронько! Тиж в мене одним-одна вірада. (Цїлує її). Ну, ідиж з богом.

МАРУСЯ. Так працайте, мамочко моя!...

КВАШНИЦЬКА. Ну, Іване, відпровадь панночку.

МАРУСЯ. Що се з ненею? (У бік). Вони не були ніколи такі добрі! (Відходить з Іваном, стара відпроваджує їх).

КВАШНИЦЬКА (сама, вертаєт ся). Біднятко! Вона не догадуєт ся, чому я вислали її з дому. А жаль, дуже жаль бідного Сергїя! (Розмірковує). Однак дивно, та ще й як... помер від паралїжу — молодий чоловік... Чи не через те лише, що я не згодила ся віддати за нього Марусю! Страшно бути причиною смертї. Але хібаж я знала, що через те таке станеть ся!.. (Закриває лице хусточкою).

ВИХІД 2.

КВАШНИЦЬКА І ФЕДОРЕНКО (виходячи запирає двері на ключ і ховає до кішени).

ФЕДОРЕНКО. Ні, піду знов на вулицю, може полекшає. Ляг було спати та лише встїг очі заплющити, аж ось покїйниця малїть ся, все передїмною стоїть, навіть і голос її чую. (Побачивши Квашницьку). Ох, цеж і вона, нещаслива матір. Вийшла з хати, щоби подалеки від небїжки поплакати. Певно в хаті журба важче налягає.

КВАШНИЦЬКА (побачивши його). Ох! Осьде він, нещасливий батько! І навіть не плаче! Ну, певно, серце окамяніло... Жалко втратити єдиного сина.

ФЕДОРЕНКО (про себе). Треба їй сказати дещо на потїху. Та щоби хоч не засмутити більше... Не придумав, як би то почати.

КВАШНИЦЬКА (про себе). Бажалоб ся мені хоч трощечки заспокоїти його, та не знаю, як почати розмову.

ФЕДОРЕНКО (у бік). Таж се христїянський обовязок подати потїху страдаючим... (Голосно, з жалем). Шож, пані Квашницька?

КВАШНИЦЬКА. Шож батечку, добродїю Федоренко, ФЕДОРЕНКО. Не стало, магіночко! Ох!

КВАШНИЦЬКА. Еге, батечку! не стало!

ФЕДОРЕНКО. Шож робити, пропало! Ох!

КВАШНИЦЬКА. Певно, така вже воля Божа! Ох!

ФЕДОРЕНКО (у бік). Я не сподївав ся від неї такої твердостї, закамїнілости серця! Утратила єдиначку, і так собі, зовсім байдужїсїню! (Голосно). Треба покорити ся сьвятий Божїй волі і перенести отсей допуст без наріканя. Ох!

КВАШНИЦЬКА. Певно, певно, батечку мій... (У бік). Признаю, не ожидала я від нього такої байдужности Ось помер єдиновірний син, а він мов і нічо!

ФЕДОРЕНКО. І хто мїг надїяти ся? Давнож то ми бачили дїточки нашї в купі здоровими і щасливими — а нараз неумолима смерть... ох!

КВАШНИЦЬКА. Еге! Іще недавно ми любували ся ними, радувались... аж нараз... ох! На шож працювати!

ФЕДОРЕНКО. А як ви думаєте, що було причиною такої наглої смертї?

КВАШНИЦЬКА. Ох, боюсь і подумати! Причина: журба!... а хтож мїг сподївати ся такого лиха? Як би я була знала таке нещастє, булаб з радістю поблагословила. Була би поплатила усї довгї Марусиним приданим. Ох!

ФЕДОРЕНКО. Ох! Вже колиб і я був знав, то певно заплатив би за мого сина — ох! Таж я не зі скупостї не хотїв платити, але щоби привчити його грох... А тут от до чого довела тога наука! ох!

КВАШНИЦЬКА. Страшно подумати. Таж я знаю, що ви се не навмисне зробили... Ви, як батько, йомуж добра бажали.

ФЕДОРЕНКО. Певно, що так! (у бік). Просто не второпаю: матір і так холодно розмірковує... Хоч-би тобі одну сльозоньку проронила. (Голосно). Ох, як тяжко та важко, на старі дїта остаети ся на сьвітї самому, одинокому, без потїхи! Так шож? Нїчим вже не поможеш!

КВАШНИЦЬКА. Еге, батечку! Шож робити? Всї ми смертельні, на те і вродились, щоби померти.

ФЕДОРЕНКО. Так, так, магіно! (у бік). Ні! Тут щось непевне з нею робить ся. Ага, знаю вже! Се все тота проклятуца скупїсть! Рада покористуватись приданим дочки, так і не жалїє над її смертю. (Голосно). Страшно, тяжко нам бачити мертвим тоту істоту, котра була дороща від всього на сьвітї. Та нічого не відпє.

КВАШНИЦЬКА. Еге, батечку, воля Божа! (В сторону). Нещасний! Він мені толкує так, як би се не його син помер, а мій; але ті люди, котрі не плачуть, більше відчувають і навіть часами тратять глузд. Треба конче довести його до слїз. Як би то його розжалобити? (Голосно). Подумаш, та погадаеш, яке то наше життя? Тут жив, а тут в одну мїнуту, як небувало... От ми старі остались живїсїнькі, а кому-б тільки жити!...

ФЕДОРЕНКО (у бік). Ото запекла баба, мов сталь кавказька, — не даром вона така скупа! (Голосно). Пані Квашницька, я думаю, що ся страга дуже вразила вам серця?

КВАШНИЦЬКА (здивована). Менї? А якже, батечку, аджеж я дуже любила!...

ФЕДОРЕНКО (у бік). Дуже любила! Як вона вимовляє тотї слова. Та друга мати на її місци розлилася би в сльозах. (Голосно рішучо). Послухайте мене, добродїю! Таж мені самому навіть дуже жаль!...

КВАШНИЦЬКА (у бік). Як, що таке? І менї, кажє, дуже жаль!... І се він, говорить про свого сина? Нещасний батько, він єже без клепки! (Голосно). Певно, батечку, що жаль, та і в чужого накопи-б таке довелось... Але шож робити? Не вернеш вже!...

ФЕДОРЕНКО (у бік). Тьфу, проклята скупїсть! її не тільки що не жалє дочки, але вона ще рада, що збула ся дитина. (Голосно).

КВАШНИЦЬКА. Так шож би, батечку?

ФЕДОРЕНКО. Ви менї просїть вже, — та кождий природно почувас по своєму.

КВАШНИЦЬКА. Шож таке, батечку? Щось я вашої речї не второпаю!...

ФЕДОРЕНКО. Я на вашім місци не пережив би сього. Цеж страшно велика!

(Конець буде).

Д. Андрейко.

"Pro bono suo"

Життя — то школа і нема школи понад життя! Сего учить філософія свята, сего доказує історія людськості, се бачимо кругом себе в щоденнім життю, сего досвідчасмо на власнім „Я“...

І справді сама школа — так назавбим — теоритична, сама книжкова наука, без досвіду і практики, не много варта; сама найглубша теорія, без практичного досвіду, не много стоїть; — вона не принесе великої користі ні для одиниць ні для загалу. Найученійші люди стають ся для суспільности безкористні а часто і шкідливі, если не стає їм досвіду і практичного зміслу; противно і неграмотна людина а вишколена досвідом життя, може бути для себе і для других навіть дуже пожиточна. Скіпчений агроном, без досвіду, — не стоїть за простого хлібороба; дипломований лікар, без практики, — не варт доброго дирулика... В кождім факу є конечний досвід, практика, вправа; сама теоритична книжкова наука не то що не поведе до ціли, а щеї дуже часто зведе на бездорожжя, або і у пропасть... З самої книжки ні мулярем ні лікарем — хіба партачем — не будеш!...

І по що сі виводи? — не один спитає.

На те, щоби і ми, Русини пізнали вже раз велику вагу і вартість школи життя, та зайшли туди і в свою користь та добро научались... Нема для нас в Америці ні то своїх добрих шкіл теоритичних, ні рідних про-світних інституцій, — бо нам бідним (і недбалим) тяжко якось здобути ся на такі. Так нам користати-би бодай з сеї безплатної а до того найпрактичнійшої школи — школи життя... Зайдім же між чужі народи, розгляньмо їх спосіб і устрій життя, пізнаймо їх свійства і прикмети, їх способи і средства, якими вони добили ся своєї нинішньої культури і долі. Порівнаймо описля себе з ними, а побачимо, чому нам не так як їм, чому ми так далеко поза ними. Відтак оцінім і осудім чия путь ліпша, тай самі на таку звернім...

Оттак спізнаємо других, а при тім спізнаємо і себе. А пізнає себе, то найголовніша задача людського життя. Хто себе не знає, той нічого путнього не вдіє... Тож і нам конечне є пізнає себе самих і нам доложити-б всіх сил, щоби пізнати себе — бо тоді тільки зможемо піти слідами других...

В тій то гадці розпочав ся статю. Я задумав в ній аналізувати бодай що з головніших наше домашнє і суспільнє житє, навести подрібно наші питомі і присвоєні звичаї, форми і обичаї, та розглянути наші свійства, прикмети, хиби, на-

вички і т. п. бо те все разом, то стан нашого духового життя, то головний товчок нашої сучасної і будучої долі. І не для висеміяня, кпин або презирства се роблю, але з щарого серця, в надії, що бодай який сотний возьме собі хоть де-що з того на розум — оттак хотьби тільки „pro bono suo“...

Де-що з життя домашнього.

Майже по всіх містах і плейзах північної Америки подіблемо вже нині Русина. І куди не звернемо, чи то в яке місто чи на плейз, а хочемо видітись з нашими людьми, — то не шукати нам їх у середині людських осель, ні по крацях улицях, а йти прсто в найдальші, найнездоровші, найнедоступніші, під кождим зглядом найтосліднійші закутини. Нап рідняк — немов би любовав ся — тягне все в улиці занедбані, вузкі, темні, брудні і нездорові, або знов в дикі і недоступні дебри, скелі і вигони. Там він радо проживає і не старає ся навіть, а радше сказатиб сторонить і утікає від чогось ліпшого і людянійшого. А спитати його: чому він з тим всім годить ся і чому „таким добром“ вдоляє ся? — то відповідати ме вам заєдно: „Не всюди нас хотять! — тай — не стати нас на ліпше!“ Що „не всюди нас хотять“ — се правда і річ цілком природна; тай сьому самі наші люди винні. Пригляньмо ся тільки їх домашньому житю, а не подивуємо ся, чому „не всюди нас хотять“ — Коли на других улицях чистота і спокій-тишина, то на улицях, замешканих нашими людьми немовси инший світ: бруд, сьміте, гніль — аж око мерзить; порох, дим, сопух, смрід — аж голову морочить; шум, гамір, крик, вереск — аж в ушах лящить.

Зайдім у хату. Тут бодай чи не гірше... Дві-три кімнати низькі, малі, без світла і воздуха, притім брудні, задимлені і занехлюбні всяким плюгавством, приміщують по дві і три, нерідко досить численні родини. Задуха там, та Бог зна які ще „запахи“ закрутять в носі, що годі й кілька хвиль перебути, а не то, щоби там цілі літа проживати.

А на плейзах: мов та поморщена, розпатлана, покриялена і погорблена чарівниця-баба, — як гриб стара, дірава, на пів завадена „шанда“ стоїть гень-гень десь на вигоні, побудована між каменюками, патичами-колодами, та непрохідними корчами і бурянами, а до сего кругом обсіяна десятками порожних більших і менших „кеків і гальзонів“, та сотками черепя, бляшанок і порозбиваних „пайнчівок“ — і тим всім так забарикадована, що не то в ночі але і в білий день не дібеш ся до ньої без нараження ноги, а вже що найменше носа; — вола то, сердешна, щиро

пригортає і гостить у себе, не день не два а місяці і літа наших братів-краянів. А тулить і криє їх у себе, як квочка курят: не по двох-трьох, але по кількнайцять, по кількадесят... (В одній панді, о двох кімнатах і піддашу знайшов я „двоє гаадів“, 4-ро дітїй і 24 бордингерів; в другій так само обширній, містило ся 3 пари супружеські, 14-ро їх діточок і 6 краянів-бордингерів).

І живуть вони собі в купці — а властиво таки на купці — „щасливі, в згоді і любові“, аж сум і сором вспоминати. Вечером, по дневній праці, коли другі робітники-люди йдуть вже на спочинок, наші краяні відпочивають також але на свій спосіб. Коли з вечірних вандрівок по салонах і безвістях вернуть вже до дому, то засідають одні до карт, другі з люлькою в зубах, диспутують остро і горячо про велике „нічо“, иньші, вже підбальорені, виводяць по під небеса щось ніби пісні та строятъ дакі сьміхи і неприличні жарти; а всі не забувають при тім покріпляти духа і тіла: пють горівку і пивом попивають до пізної ночі, або і до рана, — аж до безтями... Та воно еше добре, коли се скінчить ся на тім, що „сердеги“ поють ся тай де кому попадєсь так і переспляють ся; але звичайно така забава кінчить ся веселійше, голоснійше і — славнійше. Не один з них з розбитою головою, попідбиваними очима, понабиваними гулями, гузами і сніжками пересиджує опісля який час в „Івановій хаті“ тай ще гропиками не як-будь потряє. А вже коли як коли, але в неділю і в свята то ніяк без того не обійде ся!...

І не самі старші оттак поводять ся. Поміж старшими крутять ся і рачкують діти, на пів голі, тижнями не миті і нечесані, зголоджені і збіджені — аж жаль дивити ся. Вони до-тримують і помагають старшим в тім ділі, а так причують ся і з малку завправляють ся до вітцівського способу життя.

От такими „забавками“ наші краяні по плейзах славі, хоть не ліпше діє ся і по містах. У такий час непевно йти по при їх хати, а вже до них вступати, то і полісменови не дуже в смак тай не все на добро.

І якже дивувати ся, що таких чиншівників „не всюди хотять“. Котрий-же чесний чоловік схоче у хату таких люкаторів? Котрий схоче такого сусідства, такого знаомства?... Не то чужий, але і свій рідний брат того не вчинив би!... Свій рідний брат сторонить та стереже ся і сам і своїх дітїй від такого сусідства, знаомства і товариства!... Тому Родимці, нікого не винуйте, що вас не всюди хотять; ви самі тому винні — і ви тільки самі можете те направити.

Тай друге ваше оправда-

не „не стає нас на ліпше“ також дуже зглядне. На помешканю ніби щадите, а за те на чім иньшим в десятеро тратите. Кілько то гроша стоять вас такі веселі забави? Кілько ті „кеки і гальзони“, сквасри, лікари? Кілько там тратите здоровля, слави і чести — і то за власні гроші? Кілько спричиняєте шкоди власним діточкам, які без вихованя і доброго приміру та ще й в біді і нужді ростуть собі як бурян у лісі?!

Чи ті всі моральні і матеріальні втраги не стоять вас більше, що і найдорожші помешканя?!... Тай чи ви, „ощадні чиншівники“ при тій вашій ошадности, заощадилисьє вже много на старі літа?... Ой здає ся, що якраз ті, які краще і вигіднійше мешкають то і дорабляють ся якого там майна, а ви і нині без цента при душі і колись лишать ся з вас чисті нуждарі-жебраки!... Ось, Німець, Англік, Швед, Чех і другі не конче більше заробляють як неонин з вас, а однак „стає їх на ліпше“ а через те і „всюди їх хотять“.

Така ваша ошадність, то дуже блудна та ще з иньших зглядів так для вас як і для цілої кляси робідничої дуже шкідлива. Компаніст пильно глядять за вашим житєм і вашими житєвими потребами. Коли він бачить, що ви і при меншій платні, хоть в власною кривдою, якось собі радите, то він йме вам обтинати платню немилосерно і дальше, хотьби ви аж до собак житєм зрівнали ся. Но коли-б ви не зменшали своїх потреб, а противно для крацого і людянійшого життя вимагали постійно більшої платні, як раз по гадці всіх робітничих організацій, то компаніст мусів би вкінци уступити вашим справедли-вим жаданям і вашу долю не погіршати але поліпшати.

Гургуйте-ж ся в робітничі організації, жийте і мешкайте як другі люди, то і „вас стане на ліпше“ і „вас всюди схотять“.

(Дальше буде).

Що роблять славі Пасаїчане?

Неодному чесному Русинови гр. католикови мусіло насунути ся на галку повисше питанє: Що роблять пасаїцкі Русини і чи роблять загалі що небудь. Найбільше мабуть цікавлять ся пасаїцкою справою ті патріотичні серця, котрі на поклик комітету організуючої ся гр. кат. парохії в Пасаїку, Н. Дж. зложили свої щирі жертви, як прим. церковні брацтва Р. Н. Союза, поодинокі мірські і духовні особи, хотяй справою сею интересують ся і другі, іменно ті, котрі немаючи ще до сеї пори спосібности а може і можности задокументувати сво-го заинтересованя ся сею справою (пересилкою жертви на будову церкви, в Пасаїку). Ми однак певні

того, що ціла гр. кат. американська Русь слідить пильно за ходом пасаїцкої церковної організації, та носить ся з гадкою прийти з помочю матеріальною (присилаючи монєй ордери) борцям за віру, обряд і народність. Щоби заспокоїти цікавість чесних наших до-бродіїв, давших вже свою щедру лепту на будову гр. кат. церкви в Пасаїку, і тих, що хотять доперва жертвувати на ту ціль своєї милостині, та увірити всіх в тім, що комітет дармо хліба не їсть, а робить що може, аби змити пляму з нашого народа учинену за-продавцями і ренегатами, та тому, що як раз тепер прийшла пора, де наша організація найбільше потребує помочи, подасмо спра-везданє з того, що до сеї пори зробило ся. І так завдяки енергії і посвяти членів комітету, а жертвенности і щирости тої горст-ки парохіян, котра не то, що остала вірною своєї церкві, але жаром любови до неї палає і мимо своєї неможности, що може дає на будову церкви. Закуплено 2 лоти землі за \$2.200. Згадані лоти суть положені на Van Buren st. т. є. в такім догіднім місци, що кождому Русинови тає мешкаючому на Clifton як і на тає званих „gang-ax“ т. є. 2, 3, 4, 5, 6 і Пасаїк стр. доступ є однаково далекий, отже в самій середині руських емігрантів пробуваючих в Пасаїку. Коли у-згляднимо ще і ту кори-стну сторону, що улица Van Buren належить до першорядних улиць, на котрій місто застерегло провадженє вишинку (салюнів) і гандлів, то стане ясным, що комітетови удала ся з купном лотів не аби яка штука! Парохію зачартеровано після стейтових зако-нів. Тутут парохії є „Гр. кат. руська церков сьв. Отця Николая в Пасаїк, Н. Дж.“ По полагодженю конечних законних формальностей і по забезпеченю церкви законами гр. кат. дієцезії в Північній Америці вимаганнями, виготовлено пляни і кошториси в 5 примірниках, згоджено архі-текта-контрактора, повід-млено мійський будівничий інспекторят і приступлено до будови церкви. Церков має бути деревляна з му-рованим з цегли бейзментом на галю шкільну, яка рівночасно буде могла служити також і до театральних вистав, та на збори (мітінги) парохіяльні і бра-цкі та читальняні. Церков має бути 80 стіп довга а 38 широка, з трома вежами, з котрих фронтова найвиша має бути завершена трира-менним хрестом, освітлен-ним електрикою в руських народних барвах: синьожовто. Ціла церков з елек-трикою і бойлером (steam) має коштувати \$12.700 а з лотами \$14.900. F166

Що до роботи при церкві, то повідомляємо чесних читачів „Свободи“, що бейзмент вже викопаний, а муарі, котрих працює

при бейзменті 6 деньно, ру-чать, що коли, дорогой чи-тачу, будеш читати наше справозданє, галя вже буде укінчена. От і так ми, Пасаїчане, приходимо позво-леньки, при Вожій помочи і підпорі добрих наших краянів-патріотів, до своєї власної святині, а на пра-зник сьв. О. Николая, — маємо в Вози надію — за-просимо Вас на посвятиче-нє; але, щоби ми могли Вас запросити і свого слова додержати мусимо, дорогі братя, попросити о дари. Ми не завели нашої сьв. Руси в надїях на нас по-кладнаих і не заведемо і на дальше: посвятимо все, що є нам дороге і миле для нашої і Вашої святаї справи, ми твердо виконаємо наш християнський і горо-жанський обовязок, ми по-стоїмо сильно до кінця, аж до завершєня Божого діла на славу Божу і на честь руському імені!! За те Вам ручимо!!! Але ми не хочемо бути зарозумілими і сказа-ти колись: „то Пасаїчане зробили велике діло“! Ми хочемо дати свідочтво ці-лому сьвітови, що ми Ру-сини приходимо до сили і значіня через єднанє ся під народним прапором, на котрім виписано золотими буквами заповіт нашої спільної ліпшої будучности словами: „О ден за всіх, всі за одного!“

Приложіть отже дорогі братя і сестри і свою це-голку до будуючої ся сла-ви Руси тут в Пасаїку, що-би сьмо могли всі хором за-сьпівати побідную піснь над трупом спільного на-шого ворога: російської шизми як преставительки темноти, задофана ренегат-ства підлоти і царославного колтунства.

Ласкаві жертви просимо слати на адресу:

K. Petrik, 138 Lake Ave. Clifton, N. J. Комітет.

Позір Товариші з Трой, Н. У.

Товариство Січ, Відділ 271 устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ**, котрий відбуде ся в суботу дня 22-го октября с. р. в German Hall, 134 Bever st. Початок о годині 7-ій веч. Музика знаменита. Ціна ті-кету 25 цят. від особа. Всіх чесних Русинів і Русинок запрашає ся сер-дечно так з Трой як і з плейзів. За добру забаву ручить Комітет.

Металеві овцаси і запяття. Для найверів, кавеварів, фермерів і всіх, що роблять пра тяжкої роботи. Лекші від шкіри. Тривалі і найкращі їх уживаню і перетривають чоботи. Легкі до прикріпленя. Кождий шпєць Вам їх малоплать або доставить їх прав а чоботами у Вашого купця. Пишіть по ключочку в поштеням. UNITED SHOE MASHINERY CO. Boston, Mass.

„SVOBODA“

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,
Published every Thursday at 184
Hudson, St., New York, N. Y.

Published by

The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTH. CURKOWSKY, editor,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.K. KIRCZOW, manager,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on
application.Entered as second-class matter
December 21, 1906, at the Post
Office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879.**„Свобода“**часопись для русского народа в
Америці і орган „Р. Н. Союза“,
виходить що тижня в четвер і
коштує:в Америці на 12 місяців ...\$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців\$1.00Оплачувати газету треба все-
гда з гори.Гроші треба посылати в реджі-
строваним листі, або через ек-
спресовий, або поштовою money
order (моні ордер). Money order
то є карточку, котру дістанете
від почтара або агента на ек-
спресовім офісі, пішліть нам бо
без того ми не годні гроший ді-
стати.

Адрес:

„SVOBODA“

184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.Дописи просить ся писати ли-
шень на одній стороні картки.
Дописи непригожі до друку ви-
писують ся, наколи з гори не було
вказано, що жадає ся її звороту
і не було залучено марок на
зворот.**Відповідь радикалам
на їх відозву поміщену
в протестантській газеті
„Союз“ ч. 40. з дня
6. жовтня 1910.**

З нагоди зміни назви і чартеру „Р. Н. Союзу“ на „Греко-Кат. Руский Союз“ на послідній конвенції в Cleveland, Ohio, наші радикали з екс-отцем І. Арданом на чолі, зі злости, що не зістали вибрані урядниками, котрими так страх хотіли бути, підняли великий крик і плач. В протестантській часописі „Союз“ розписали ся в пламенній відозві, що члени теперішнього „Греко-Кат. Руского Союзу“ запродали ся, закинули на себе армо, наложили на себе тисячні видатки, зобов'язали ся на ріжні данини то на церкви, то на семінарі, то на приюти і Бог зна на що ще, — словом зреклись ся всіх прав, які мали, а наложили на себе такі тягарі, що хоть сядь тай плач! А причиною сего нещастя — се зміна назви і чартеру „Р. Н. Союзу“ на „Греко-Кат. Руский Союз“ а з тим перепона на будуче мішати ся до справ нашого Греко-Кат. Руского Союзу ріжним недовареним радикалам. І тому то вони підняли такий плач і риданіє. Громи

і проклони кидають на всіх, що голосували за тим, а против них. Небо і землю порушують, всіх і вся звивають, щоби ставали в їх ряди. А они то вже кожного, хто приступить до них утаскають, зроблять рай на землю. Бо у них буде і свобода совісти, і свобода слова і свобода діл! Можна буде вірити в що хто лиш схоче, лиш в Бога ні! Можна буде писати на попів, що лиш видумася, говорити, що лиш слина на язик принесе, лиш против головаців-радикалів ні!

Дійсно, варта належати до них, коби лиш взяли в уряді! Та ба і в них не всі рівні. Одні лиш плати, а другі розказувати і ані пари з уст против їх господарки, бо обійдуть ся по радикальному! то шур!

Но але займемо ся ближше тою славетною відозвою. Проваливши ся кандидати на головний уряд екс. о. І. Ардан, М. Семєнюк м. пр., М. Беля голов. організатор закидують в своїй відозві, що найменше шістьох священиків було неправими делегатами. Будьто би они самі себе поробили делегатами, або голов. Уряд іменував їх, та що як раз они найбільше кричали на конвенції. По правді лиш 2 (двох) священиків було, до котрих сей закид може відносити ся і то не цілий. І так, перший о. Ващипин зараз з самого початку конвенції як тільки показало ся, що відділ, посилаючи його за делегата поступив неформально, бо вислав о. В., котрий не був членом повних еще 6 місяців, сейчас перестав брати участь в конвенції. Другий о. В. Балог, котрому другий відділ поручив заступництво, а зробив се тоді, коли о. В. Балог був вибраний делегатом свого відділу. Но коли пізніше о. В. В. зрік ся з делегата свого відділу, другий відділ, котрий поручив йому своє заступство, не мав вже часу вибрати нового. Але і тоді, коли піднесено закид против сего, то хоч конвенція мала право рішити в тим випадку, о. В. Балог вже участі дальше не брав. Та задумавши бажанем тих „поступовців“ є, щоби священик не мав взагалі і того права, що і кожний другий член! І проливають крокодилячі слези, що надармо з'їхало ся 250 ч. на конвенцію! А щоби хто не закинув ім, чомуж они яко одинокі, правдиві опікунні і покровителі робучих кляс, чому они не виступили з жадними добрими і мудрими радами для добра всіх членів, хоч мали до того нагоду і перед конвенцією всі они нараджували ся, (ціла їх мудрість містила ся знести §193), то кажуть, що їх в підступний спосіб вибрали до комісії і запрягли до роботи. Але кожний з делегатів пригадає собі еще добре, як то з самого початку „поступовці“ горочили ся, як удавало ся ім

всіх перекидати та були певні своєї побіди. І хоч перед конвенцією зробили були поміж собою вже одну конвенцію, то видко, що нічо мудрого не могли продумати, коли самі з власної вини так нужденно пошили ся в дурні. Бо коли прийшло до вибору комісії, самі радикали пхали своїх людей до них а своїм криком діяли того, що майже всіх їх сторонників вибрано так, як самі того хотіли. Зарозумілі на свої добре обдумані ряди і знаючи до чого мають прямувати а переконавши ся о наших членах яко не з'організованих, тою першою побідою перецінили они свої сили. Думали, що криком все зроблять і поставлять все на своїм. Але трафіла коса о камінь. На другий день оден з делегатів вніс, щоби запросити на конвенцію митрополита Шенцицького. Но против того виступили радикали з такими дів'яцкими аргументами і криками (проч з священиками!) що аж встидно і сьмішно. І тут як раз делегати розділили ся, пізнали одні других. І хто бачив той жал, який пробивав ся на лицьх делегатів та убурене на тих фанатичних молокососів, що через них кількох не могли витати у себе так дорогого гостя, то треба лиш подивляти терпеливість нашу, що тим за се нічо не обірвало ся. І знаємо всі дуже добре, що лиш єпископ во виду сего опер ся нашім просьбі, що свого гостя не пустить на конвенцію. І тут делегати пізнали вартість тих „поступовців“ з котрих жаден і всі на купу не зробили тільки добра для Русинів, що митрополит оден! І сей авантурничий виступ радикалів був головною причиною, чому п. делегати так величезним числом рішили, щоби на будуче не приймати поміж себе подібних ім „героїв“, та заявили ся однодушно за зміною назви і відповідних параграфів.

Але через сю зміну ніхто не буде хотів кривдити матеріально тих членів, котрі суть до тепер, ані нема нігде сказано ні ухвалено, щоби майно членів могли загартати священики або мали право ріпати о виключенню членів, тай ані слівцем не згадано о тім, щоби під загрозою виключення з товариства можна буде змушувати членів давати на ріжні церкви або семінарі або приюти і т. п. Те все чиста лож і страхи на яхи. Через прийняте гр.-катол. ми зовсім не змінили ся ні не перестали бути щирими Русинами, але виразили лиш те, яким ми в дійсности є! А що з виїмкою кількох недовірків се всі Русини греко-католики, отже і укривати того не маємо причини ані через се жадної кривди членам не зробилисьмо. Як до тепер кожний член мав однакове право, так і на далі буде єго мати! А щоби

урядник погнівавшись на кого будь мав право єго виключити, се буде мати місце у вас панове поступовці!

Що до тих коштів нехай вже вас голова не болить! Бо то що члени мають, то і затримають на дальше, если схотять, без всякої зміни, а для сьвіжих і так треба всегда нові замавляти.

А що ви панове протестанти-поступовці закладаєте подібне товариство під старою назвою, се нам не пошкодить, так само, як не шкодить, коли православні батюшки ставлять свої церкви недалеко наших перкоз, або як в старім краю жид ставить корчма коло церкви для принади людей. Ви панове поступовці старою назвою наших Русинів не замани-те. Они вже на стільки знають, що то значить свобода совісти, свобода слова або свобода діл!

А о прочім, що ухвалено, довідаєте ся із справозданя і наочно переконаєте ся, чи мало ся на оці особисті ціли чи добро загальне цілого руського народа.

Я

О. В. ПЕТРОВСЬКИЙ.

Голоси українських часописів про XI. Гол. Конвенцію „Гр. Нат. Руського Союзу“.

1) *Небезпеченство роздвоєня українського народу по причині нової назви Союзу.* 2) *Жаль часописи „Шершень“ по сій причині.* 3) *Чи справді свідомий Українець в Росії може бути ворогом з оглядом не любити греко-католицизму?* 4) *Жаль „Шершень“ за се, що у нас лучить ся релігію з народністю.* 5) *Як є в сій справі у других народів?* 6) *„Округле слово“ „Шершень“.* 7) *о. Іван Ардан як провідник „вільнодумних робучих“ Українців і його симпатичний орган „Гайдамаки“.* 8) *Українська культура в погляду „Гайдамаків“, яка мав запанувати неподільно.*

Півмісячник „Шершень“ з д. 1. жовтня 1910 р. в ч. 19. в статі „Конвенція Р. Н. Союзу“ пише ось так:

„Ухвалено щоби назву Руського Народного Союзу змінили на греко-католицький Руський Союз, по англійськи. The Greek Catholic Ruthenian Union. Та нова назва Русинам з Австрії ні шкодить ні помагає, але за орожде нею вступ до Союзу Українцям з Росії, котрі загально суть православними* і котрі в Америці не з охотою переходять на католицьку віру. Ухвалено сего параграфу роздвоє український нарід тут власне в тім місці, де повинно бути поле до вільного і спільного пізнання себе з обох боків кордону. З другої сторони назва Ruthenian почала доперва від послідної переписи прибирати в Америці яке таке значінє. Перед тим, завдяки угорським понам, нас всюдо називано Greeks. Коли тепер і Русько Нар. Союз прибере перше імя Greek і аж доперва третє Ruthenian, так нема надії, щоби ми з того Greek могли коли в Америці вимотати ся. А Американці зовуть нас Русинів Greek не з точки релігійної, але з національної, бо чейже нема

*) Шершень повинен був ужити назви схізматики, або слово „православними“ взяти в знаки наведєна бо лиш католики суть православними в правдивім того слова значіню.

другого такого народу крім нас, щоби народність мішати з релігією. Отже нова назва Союзу принесе користь греко-католицької Церкви в Америці, але зі шкодою для національної справи“.

З наведених слів „Шершень“ видно, що він жаліє: 1) що Українці схізматики не вступлять до Союзу, бо „не з охотою переходять на католицьку віру“.

2) дальше жаліє „Шершень“, що через се, що Союз прибере перше імя Greek і аж доперва третє Ruthenian, „так нема надії, щоби ми того Greek могли коли в Америці вимотати ся.“

3) а в кінці містить „Шершень“ знаменні слова: „бо чейже нема другого такого народу крім нас, щоби народність мішати з релігією.“

З жалю „Шершень“ наведеного під числом 1. здавалось-би, що доки „Союз“ не був греко-католицьким, то дуже багато вступало до него Українців схізматики.

На жаль се не є правдою, бо Українці з Росії схізматики, не лиш що не вступали і не вступають в члени „Союзу“, але взагалі тримають ся здалека від українських організацій в Америці і більше мають московського характеру, як українського. Навіть такі загально-народні обходи як вечерниці в честь Шевченка не мають для них потягу. За се уміють багато говорити про утиск Жидів, коли про утиск Українців в Росії ні чичирк, хоч зо мільонів українців немає ні одної української сільської школи. Се справді велика ганьба для України з Росії.

Булоб дуже цікаво знати, кілько за дотеперішній час істнування „Союзу“ належало до нього Українців з Росії, схізматики. За сі статистичні дані були-би дуже вдячні урядови „Союзу“ всі ті, що цікавлять ся культурним поступом українських організацій.

„Шершень“ зазначає, що Українці схізматики „не з охотою переходять на католицьку віру“. Се дуже цікаве і я спеціально вдячний „Шершень“-ови за се спостереженє. Я був переконаний о чімсь цілком противнім.

Я представляв собі справу так, що кожний Українець тим більше з Росії знає се, що 988 р. Українці прийняли греко-католицьку віру за князя Владимира Великого, та що через кількості літ були Українці греко-католиками і тоді Україна жила щасливо, Українська держава була могола, греко-католицькій Україні не страшні були ніякі вороги. Європейські двори входили в сопружні звязи з українськими греко-католицькими княжми двором, українські греко-католицькі купці заходили аж до Франції і т. д.

Колиж по здобутю Турками Царгорода наплинуло на греко-католицьку українську схізматику грецьке духовенство і заціпило серед греко-католиків Українців схізму, тоді починають ся на Україні між українськими князми крамоли, які кінчать ся тим, що Україна стає паствою схізматицької Москви, а яка зробила схізму своєю національною державою релігією. Українці з Росії певно не знають, що нічо иньше як схізма було причиною упадку української республіки. Коли на раді в Перяславо ходило о се, з котрою державою має Україна заключити оборонно заціпний договір, схізматики українці закричали, „Волимо під московського царя „православного“ себто схізматицького, чим під Ляха або Турка. Та відтак московські схізматицькі царі знищили Україну так, що Українця мож було відтак продати, пропити і програти в карти, а до того еще московські царі віддали правобічну Україну на поталу Польщі, яка з політичних зглядів попірала московську схізму і так само знущала ся над Українцями. Жертвою сих знущань були мільони

наших братів українців, а між ними і Св. Йосафат Кунцевич Архієпископ Полоцька, котрого 300 літній ювілей мученицької смерті будуть торжественно обходити греко-католики України в 1913 році. І не можу зрозуміти длячого Українець з Росії воліє би оставати в схізі, котра є заборолом московської властности, а мавби не охотою приступити до греко-католицької віри, в котрій проживав щасливо увесь Український нарід майже через 300 літ, в котрій то греко-католицькій вірі малисьмо і маємо Єпископів і священиків що з повним пожертвоуванєм житя, здоровя і майна працювали і працюють для українського народу, що навіть публично признав Українець з Росії Доманицький, що недавно помер у Франції — в одній дописи до Київської Ради з 1909 року.

Дійсно се велика для мене загадка за котрої розв'язанє буду дуже вдячним „Шершен-єви“.

При сій нагоді пригадали ся мені цікаві події, що многі з Московських схізматики в Росії стають греко-католиками з переконаня, що схізма є фальшивою вірою, і за се нічого пиньшого не мають як ваянцію і переслідуваня, як се було з о. Зерзіановим, що тепер є греко-католицьким душпастирем російської греко-католицької парохії Св. Духа в Петербурзі, а Українець з Росії, не хочє стати греко-католиком, щоби тим успішніше працювати для українського народу! Хіба може „Українці з Росії“ були-би сеї думки, що синодальна державна російська схізма се найбільша віра в сьвіті? Если так то справді дуже сумне свідощтво дали-би о собі „Українці з Росії“. Сего погляду суть галицькі ренегати капана. Колиж дальше „Українці з Росії“ схотять в гадці перейти всі ті нещастя які вийшли зі схізи а то:

1) що Поляки під позором навертання українців спольонізували їх своїми школами як се змалювали українські писателі як Іван Левицький і другі, як під позором навертання схізматицької України, вела польська держава з Україною многі війни, а навіть здобує галицької України Казимиром Великим польським королем мало сей релігійний підклад, 2) що схізма усунула з України народно-свідоме українське духовенство, якого місце займали московські прибудди, що грошем добути від українського народу годують свої московські сімії і дають почин московським інституціям, попірають московську штуку і промишляють шкоду рідної української і т. д. От недавно донесли старокраєві часописи, що холмський схізматицько-московський Єпископ Евльогій освоює в Холмі московську схізматицький інститут для 25 галицьких греко-католицьких українських дівчат в сій цілі, щоби зробити їх апостолками московщини і схізи в галицькій Україні. 3) Що московські схізматицькі заїди не лиш що живуть з українського народа, але еще на ганьбу цілому сьвітові держать його в темноті, коли противно українське греко-католицьке духовенство дає український нарід з неволі темноту*), то не можу понятя як можуть бути Українці з Росії в Америці, які еще моголи ся любовувати в схізі. Дивно мені, як може роздвоювати український нарід се, що загал делегатів на X. і XI. Конвен. постановив отверто признати ся до своєї греко-католицької віри і що

*) Вистанє коли згадаю оо. Маркіяна Шашкевича, Омеляна Огоновського, Стефана Качалу, Залуцького, Новосада з Ерархії, Кардинала Сильвестра основателя бурси на 300 українських хлопців і основателє ук. жін. гімназії у Львові Митроп. Андрєя гр. Шенцицького, Єп. Ортинського і прч. і прч.

жидас щоби широко народолоби-
Українці покинули чорносотен-
твенну фальшиву віру а стали
Галицькому народові віру а стали
Галицькому народові віру а стали
Галицькому народові віру а стали

не перече що в Росії є богато
чесних Українців які несвідомо
пробувають в скізімі і суть пере-
конані що їх віра є найліпшою*
та про Українців з Росії що жи-
вуть ту в Америці сега сказати
немож. Коли 1908 р. галицькі
чорносотенці урядили були пе-
ломництво до Почасва і Києва,
щоби тим способом привести до
скізімі і осмосковщити нашого
простолюдина, то самі українсь-
кі скізіматичкі священики пере-
стерігали наш народ перид
чорносотенною синодальною
скізімою, і заклинали наших га-
лицьких українців, щоби остали
і далше греко-католиками. При
сім російські Українці дуже хва-
ляли українське греко-католиць-
ке духовенство в Галичині. О
сім може переконатись кождей
отже і „Шершень“ коли розору-
є річники наших часописів з
1908 року. Якже погодити сю
жодію з твердженням „Шерше-
ня“, що греко-католицизм розді-
лять Українців і принесе укра-
їнському народові шкоду, коли
факти і життя практика дожи-
ють цілком цю протівну? „Е
„Шершеню“ пам'ятай на у-
країнське приповідку, „крути та
не перекручувай“, або „щезє
знай своє ремесло, а у краветво
не мішай ся“!

Жаліє „Шершень“ що слово
Ruthenian уміщене аж на третім
місці, та що Американці будуть
нас уважали за „Greek“-ів, бо
слово „Greek“ є на першій місці.
Дорогий „Шершеню“! А як до-
тепер „Союз“ називав ся „The
Little Russian National Union“,
то на котрім місці було уміще-
не слово Ruthenian? Га?

А видите „Шершень“! Ліпше
було і не згадувати про се, а то
сказались „округле слово“**).

Жаліє вікниці Шершеня над-
сим, що наш нарід лучити релі-
гій з народністю. В такім слу-
чаю буде ласка вияснити „Шер-
шеню“ 1) чому загал Поляків в
Галичині уважає русиків латви-
ників за Поляків а Поляків гре-
ко-католиків за Русиків?

2) Чому Російське правитель-
ство уважає за „настоячаю Рус-
скаго“ лиш скізіматика?

3) Чому німецьке правитель-
ство а навіть ліберальні німецькі
круги уважають протестантизм
за німецьку державну і патріотич-

*) Такі люди що живуть в
блудній вірі, та суть пересвідче-
нені, що їх віра є найліпша суть
„католиками“ в широкім того
слова значінні се є що ці люди
булиби католиками в стислім
значінні того слова кодебі пі-
знали блуди своєї віри.

** „Добрі люди пішли в шаруб-
ок в сваті і уїмнули його по
дорозі, що коли буде в родичів
дівчина щоби сказав як „окру-
гле слово“. Парубок в часі сва-
тання сидів і думав щоби то йому
сказати та вікниці з великим
усиллєм вимовив слово: „обруч“.
Сєж і було його округле слово.
Щось подібного чуваю ся те-
пер „Шершеневі“.

ну релігію і по сій причині да-
ють на цілі протестантської місії
а рази більші суми як на като-
лицьку церкву?

Було багато історичних при-
чин, які привелили українсь-
кий нарід лучити тісно релі-
гій з народністю. З Історії У-
країни може переконатися ся
„Шершень“ і Українці з Росії
що українська аристократія, мі-
щанство а тепер і селянство
заки винародовило ся, покида-
ло вперед свою віру.

Так було з українською су-
спільністю будьо она москов-
щица ся, будьо польщица ся,
будьо румунщица ся або ма-
дярщица ся. Прошу пригадати
собі історію Острожських, Сапі-
гів, Кочубеїв на Україні, Васи-
льків на Буковині, село Тучани,
Маловоди, і се що тепер діє ся
у Львові.

Повинна бути звісна „Шер-
шеневі“ борба яка є тепер в А-
мериці між українцями греко-
католиками, а Українськими ре-
негатами скізіматиками.

Витворили ся 2 табори. З од-
ної сторони українські ренегати,
вороги української ідеї явні або
тайні скізіматиками, так з угорської
як галицької України під про-
водом ноторичного злодія, що
скривдив бідний український
нарід на десятки тисяч корон в
його ріднім краю а і ту в Амери-
ці, попірані чорносотенським
московським правительством що
несе культуру шибениці і нагай-
ки, з другої сторони свідомі і
чесні греко-католики Українці
під проводом свого Єпископа
широого Українця. О „Шерше-
ню“ і ти приголублюєш до свого
серця сей чорносотенний табор
ради сега, що Українці з Росії
скізіматиками, хоч сей скізімати-
чий табор отверто ворогує про-
ти української національної і-
деї? І чи можна розділити релі-
гій від народности, та чи Укра-
їнець скізіматик буде добрим
свідомим українцем мас відпо-
відь „Шершеню“ в подіях з У-
країнцями скізіматиками як Ча-
лай, ігумен Арсеній і т. д. в без-
конечність.

Та ж всі органи сей чорної со-
ті не називають Преосвященого
Кир Сотера інакше як укра-
їнська напаст і за найбільший
злочин Єпископа уважають йо-
го національну українську само-
свідомість.

Єще одна на спомин „Шерше-
неві“: коли члени Гр. Католиць-
кої Церкви, (хочби є і відділено
церков і релігію від понятя на-
ціональности) будуть сильними
в значній духовній і свідомій сво-
го я, своєї душі безсмертної, і ви-
пливаючих з сега консеквенцій,
тоді і український нарід якого сї
релігійні люди будуть членами,
стане могучим. Як думає „Шер-
шеню“ хто був могутнійший, чи
„Нерон“ котрий був на тодішні
часи „поступовим“ в повнім то-
го слова значінні, чи Христіяни
котрих віра для „поступових жи-
дів“ була згіршенею а для „по-
ступових Римлян і Греків“ глу-
потю і дурним забобом?

Такої буде мусів признати
„Шершеню“ що Христіяни були
могутнійші. І думаю, що коли
„Шершень“ хоче бачити наш на-
рід могучим, то се може стати ся
лиш під прапором Христа. Во
хоч „прапор Неронів“ більш
блискучий та він всеж таки бу-
де мусів покрити ся Христово-
му прапору. Нехай не забуває
„Шершень“ і на слова Юліяна

відступника: „побідив Ти мене
галилейчику“

Коли Українець буде встидав
ся греко-католицької віри, тоді
повстидас ся він при найбільш-
ий нагоді і своєї народности.
Примірів на се знайде мабуть
„Шершень“ і в Скрентон.

Нехай не забуває „Шершень“
що Боже Провидінє зарядило
так, що наша Церква є на скрізь
національною, та що успіх гр.
кат. церкви се успіх українсько-
го народа. Упадок гр. кат. Цер-
кви певний упадок Українсько-
го народа. Наколи-би приміром
скізіматика хочби і українці як
Чалий і ігумен Арсеній взяли в
свої руки українські греко-като-
лицькі Церковні маетки, чия се
не бузби смертельний удар для
українського чорнороба?

Та ж повинен знати „Шер-
шеню“ що начальником скізімі в
Америці є чорносотенне російсь-
ке правительство, котрого же-
ртвою упали найкрасші сини У-
країни, як Шевченко, Грінчен-
ко, Павло Граб, Доманицький і
прочі...

Нехай пригадає собі „Шер-
шеню“ що було причиною відро-
дження Ірландії. Чи не глибока
і правдива католицька релігій-
ність в протиставленю до де-
структивного англіканізму?

Отже ніякий чесний і свідомий
Українець, тим більше ніяка
українська часопись хоч би
она була лиш гумористична, а
котра бажає широко розвою укра-
їнського народа не може легко-
важити історично культурного
значія греко-католицизму в
протиставленю до вспяної і зло-
щасної для нас скізімі і иньших
ересей.

Та XI. Конвенція порушила
до живого і сї живля які пішли в
службу жидівського соціалізму.
Орган сї української жидівської
шумовини „Гайдамаки“ в 18. ч.
з 27. вересня 1910 р. помітив
на другій стороні крайно брех-
ливку і злобну допис під наго-
ловком „Українці в католицьких
кайданах“.

Чи Христосі себ, греко-като-
лицькі кайдани такі страшні?
Ісус Христос каже. „Іго моє
сладко і бремя моє легко єсть.“
Добрий і чесний українець мо-
же лиш радіти Христовими гре-
ко-католицькими кайданами. Та
„Гайдамаки“ місто солодкого
Христового греко-католицького
ярма, волюбля кайдани от хоч
би такі, якими сковано свого
часу Чолгоша, що був против-
ник „католицьким кайданам“.

„Гайдамаки“ своєю печатаною
гнилью хотіли-би зганянути
здоровий християнський сві-
тогляд українського народа.

Як Християнська так і погань-
ська мораль каже, що чоловік не
повинен кривити душею, а по-
винен завсїгди і усюди таким
показувати ся яким він є.

Так робять українські соціалі-
сти (?...) в своїм органі „Гайда-
маки“ і цілком отверто попусу-
ють ся в нїм своїм одичнем.

Колиж вільно людям угрупов-
аним коло „Гайдамаків“ отвер-
то заявляти анархію, бестіяль-
ство і всі найгірші мож повісті
діявольські інстинкти, то не могу-
ній зрозуміти, длячого подавля-
ючий частині греко-католицько-
го руського Союзу не вільно бу-
ло отверто признати ся, що они
суть греко-католиками?

*) Ярмо моє солодке і тягар
мій є легкий.

І не мають що „Гайдамаки“
нарікати на „попів“.

Моральний опікун „Гайдама-
ків“ отець Іван Ардан се „піп“
з крові і кости. Рідний батько
отця Івана Ардана потерпів за
„католицькі кайдани“ мученичу
смерть з рук Поляка Гомовсько-
го, що був прихильником тих
ідей, які тепер ширять „Гайда-
маки“, Гомовський виходив з се-
го становища що і Гайдамаки,
що нема Бога, що чоловік від
малпи, що не треба ніякої віри
ні попів, що мож розпустувати
т. д. Колиж рідний батько отця
Івана Ардана виганяв „Гайда-
маку“ Гомовського в церкві з
проповідальниці за розпусту на
яку недозволяють „католицькі
кайдани“, Гомовський „по гайда-
мацки“ перебрав ся за дівчину
з села, та стрінувши на проході
о. Ардана поцілував його в руку
і відтак сокирою що тримав у-
криту під запасною ударив рід-
ного батька нинішнього отця І-
вана Ардана, так, що той мав
лиш сще тільки сали, що вернув
домів і розповів про сей злочин
родині і умер.

Ніяк не могу зрозуміти, що
спонукало отця Івана Ардана
скинути греко-католицькі кай-
дани та подоплати віру і обряд
за які його отець „піп“ став му-
чеником, а дати закувати ся в
кайдани сих ідей, яким служив
убійник його власного рідного
вітця.

Так щож у нас всюди поступ.
Мали Греки Арія, Несторія, Ев-
тиха, мали Французи Вольтера і
прочих, мали німці Лютра, Цвін-
глія і т. д., мали Англіяці Генри-
ка III., то чому ж би і ми не мали
мати о. Івана Ардана що наплю-
вав на батьківську віру а попав в
безвіре та в кайдани убійника
свого вітця і вложив на себе до-
бровільно пресвітеріянські кай-
дани! Так! У нас справді тепер
великий поступ!

Коли гайдамацка культура по-
ширяє, тоді наші „вольнодумні“
Українці подоптавши хрест що є
„символом католицьких кайда-
нів“ поставять на його місце
„гак“ улюблене слово „Гайдама-
ки“, або шибеницю, а може яко
дуже поступові приймуть елек-
тричне крісло і зробять своїми
„поступовими відзнаками“ ору-
дія „поступової смерті“ на яких
будуть гинути „поступові Укра-
їнці“, що дали ся закувати „гай-
дамацким кайданам“.

Усе те можливе.

Думаю що для отця Івана Ар-
дана будуть „Гайдамаки“ виро-
зумілі і „благосклонні“, та не да-
дуть повиснути йому яко „попо-
ви“ на гаці, як се хотіли зроби-
ти з усіма „попами“, боже отець
Іван Ардан „заслужений това-
риш „Гайдамаків“.

Імовірно що тоді „Українці з
Росії“ про яких згадує „Шер-
шеню“ охотою покинулиби
„скізіматичкі кайдани“ і сталиби
прихильниками „гайдамацких
кайдан“, а українському наро-
ду не грозило-би вже тоді релі-
гійне роздвоєне над яким боліє
тепер „Шершеню“.

Кінчу мою статью мотом з поє-
зий Шевченка, яку помістили з
переду своєї статі „Гайдамаки“:
Доборолась Україна.
До самого краю!
Гірше Ляха — свої діти
Її розпинають!..

Посилає гроші до Європи, передовсім до Галичини, Буковини, Росії і до
всїх частей світа.
ПОСИЛАЄ ГРОШІ ТЕЛЕГРАФІЧНО.
УДІЛЯЄ найліпших рад і інформацій для подорожувачів в Америці до Європи
і вїздукаючим в Європі до Америки. — ПИШІТЬ ПО ПИФКАРТИ.
ПРОДАЄ ВЛАСНІ ЧЕКІ для подорожжя (Traveler's Checks).
УДІЛЯЄ повячок на реальності і цїнні папера.
ПОЛАГОДЖУЄ судові і військові справи старокраєві і американські.
ВИРАБЛЯЄ паспорти і помагає при стараню са о папери горожанські (Ci-
tizen papers).
КОЛЕКТУЄ пойдю.

Перепиши в усіх мовах середної Європи.

BANK OF EUROPE
Начальник: „ОСИФ ПІТІБ“,
директор Центрального банку чеських щадниць і Банку „Вонемія“ в Празі.
Година урядов: від 9 до 3 а помадо в понеділок, четвер і субботу 7 до 9 веч

Рух
в відділах Р. Н. Союзу.
SYRACUSE, N. Y. Укр. Тов.
Січ повідомляє товаришів, що
місячний мітинг відбуде ся в не-
ділю дня 23. жовтня с. р. в галі
Петра О. Дай на Фаєт ст. ковер
С. Гетес о 2 години по полудні.
Задля важних справ просить ся
Впов. товаришів конечно прибу-
ти, неявиший ся член платить
ухвалену кару а член котрий за-
тягнув довг неповідомивши і не-
явиший зїстане виключений з
Тов. як також і з Р. Н. Союзу.
Мітинги відбувають ся в чет-
верту неділю по першій — Николай
Круг сєкр.

CARTERET, N. J. бр. сьв.
Арх. Мих. від. 209. повідомляє
своїх членів, що річний мітинг
відбуде ся дня 22-го с. м. в субо-
ту о годині 7-ій вечером в галі
міт. Справозданє касове і вибір
нового уряду. Неявиший ся
член заплатить кару 50 цнт. а у-
рядник і дол. — Й. Гінда пред.,
Й. Вадык сєкр.

PITTSBURG, PA. Брат. сьв.
Івана Крестителя, від. 96 Р. Н.
Союзу подає до відомости своїм
членам, що річний мітинг відбу-
де ся дня 23. жовтня, в неділю.
На сїм мітингу предложит ся
справозданє касове як рівнож
відбуде ся вибір нового уряду.
Хто з членів не явить ся на сей
мітинг заплатить кару і дол. а
урядник 2 дол. Всі довгуючі чле-
ни мають вирівнати свої залежли-
сти, бо в протівнім разі будуть
виключені з Братства як і з Р.
Н. Союзу. На сїм мітингу буде
прийматися нових членів без
вступного. — Т. Поливка пред.,
Т. Ягчишин сєкр., В. Коропей
кас.

Ч. 1454 КВІТ 400.00
на чотирьста доларів, котрі п.
Іван Бандрівський отримав як
посмертну запомогу по жєві А-
нєлі з Головної Каси Руського
Народного Союзу в Америці.
Пітсбург, Па. 3. август 1910.
Іван Бандрівський.

Сьвідки:
Евген Гвоздик,
Ол. Бучак.
Від місцевого Уряду Руського
Народного Союзу в Америці.
Відділ 171.
Ів. Ваган пред.,
Евген Гвоздик сєкр.

Ч. 1514 КВІТ 500.00
на п'ятсот доларів, котрі п. Іван
Томака отримав як посмертну
запомогу по Дмитрі Корнузі з
Головної Каси Руського Народ-
ного Союзу в Америці.
Іван Томака.
Від місцевого Уряду Руського
Народного Союзу в Америці.
Відділ 149.

Ч. 1510. КВІТ 400.00
на чотирьста доларів, котрі п.
Марія Гречун отримала як по-
смертну запомогу по мужу Івані
з Головної Каси Руського Народ-
ного Союзу в Америці.
Ню Александрія, 13. октоб. 1910
Марія Гречун.

Сьвідки:
Сильвестер Маркевич,
Іван Кіч.
Від місцевого Уряду Руського
Народного Союзу в Америці.
Відділ 238.
Марія Маркевич пред.,
Анна Кріль сєкр. F167

Ч. 1506 КВІТ 473.00
на чотирьста сїмдесят три доларі,
котрі п. Марія Гречун отримала
як посмертну запомогу по
мужу Івані з Головної Каси Ру-
ського Народного Союзу в Аме-
риці.
Ню Александрія, Па. 13 ок. 1910
Марія Гречун.

Сьвідки:
Сильвестер Маркевич,
Іван Кіч.
Від місцевого Уряду Руського
Народного Союзу в Америці.
Відділ 82.
Алекс. Кріль пред.,
Михайло Богоніс сєкр.

Ч. 1507 КВІТ 77.00
на сїмдесятсім доларів, котрі
місцевий уряд отримав як похор.
кошта по Івані Гречун з Голов-
ної Каси Руського Нар. Союзу в
Америці.
Ню Александрія, 13 октоб. 1910
А. Кріль і Мих. Богоніс.

Сьвідки:
Сильвестер Маркевич,
Іван Кіч.
Від місцевого Уряду Руського
Народного Союзу в Америці.
Відділ 82.
Алексан. Кріль пред.,
Михайло Богоніс сєкр.

Балі і Представленя
(Оголошена в сій рубриці коштов:
для бр. в Р. Н. Союзі і гр. кат.
паролій по 2 цнт., а для всіх
других по 4 цнт. від слова).

Позір, Русини!
Кружок аматорський відо-
грає в Carnegie, Pa. в галі
Stoweńskij, в неділю 23-го
октобра 1910 о годині 7 ве-
чером Аматорське предста-
вленє
За сиротою Бог з калитю
образ драматичний в життя народа в сьві-
тама в 6 актах.

Вступ: Місця першорядні
(2 перші ряди) по 50 цт.,
дальші по 35 цт., по 25 цт.,
дїти по 15 цт.

Пожалус, хто на час не
приїде. Дохід на гр. кат.
церков.
Режисер дяно-учитель Пєлєх.

БРАК КРОВИ.
Брак крови є поважною недо-
гою і тому її завсїгди треба як
найскорше запобіти. В таких
случаях уживайте Трінера Аме-
риканський Елїксір Гіркого Ви-
на, бо він є найліпшим ліком на
відновленє крови, а рівнож є зна-
менитим средством, коли кро-
починає тратити найпотрібнійші
складові часті — червоні тілка
крови. Тоді ви мусите кров
скріпити, бо інакше вона стра-
тить охоту до праці. А кров зно-
ва слабеє з хвилиною, коли ор-
гани травленя не суть в поряд-
ку, бо кори вони невластиво
присвоюють. Кров наша стане ся
здоровша і чистійша, наколи у-
живати будемо Трінера Аме-
риканський Елїксір Гіркого Ви-
на в усіх тих случаях, позаяк він є
незрівняним ліком в всіх тих
случаях коли почувємо, що наш
жолудок не зносить досить по-
живи і почувємо недомагає
по їді. По всіх другосторах і у
JOS. TRINER,
1333-1339 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

Телеграфічна адреса „EUROBANK“ Число телефону 5928 Lenox

BANK OF EUROPE
(ЕВРОПЕЙСКИЙ БАНК)
FIRST AVENUE, COR. 74th St., NEW YORK CITY.
Штатний банк під державним надзором.
Капітал акційний і сплачена надвїзка дол. 150,000.00
Гварантія акціонерів 100,000.00
Капітал акц. сплачена надвїзка і гварантія акціон. дол. 250,000.00
(Четверть мільона доларів).
ПРИЙМАЄ щадничі вкладки на процент від одного долара почавши.
ВИДОСКИ від щадничих вкладок платять два рази до року і сїчня і 1 ливія.
ЧЕКОВЕ КОМТО від \$100. почавши.
ВИМІНЮЄ чужі гроші.
ПРОДАЄ і КУПУЄ цїнні папери і купони.
ВИСТАВЛЯЄ дрефти до всіх частей світа, передовсім до Галичини, Буковини і Росії.

ПОСИЛАЄ ГРОШІ до Європи, передовсім до Галичини, Буковини, Росії і до
всїх частей світа.
ПОСИЛАЄ ГРОШІ ТЕЛЕГРАФІЧНО.
УДІЛЯЄ найліпших рад і інформацій для подорожувачів в Америці до Європи
і вїздукаючим в Європі до Америки. — ПИШІТЬ ПО ПИФКАРТИ.
ПРОДАЄ ВЛАСНІ ЧЕКІ для подорожжя (Traveler's Checks).
УДІЛЯЄ повячок на реальності і цїнні папера.
ПОЛАГОДЖУЄ судові і військові справи старокраєві і американські.
ВИРАБЛЯЄ паспорти і помагає при стараню са о папери горожанські (Ci-
tizen papers).
КОЛЕКТУЄ пойдю.

Перепиши в усіх мовах середної Європи.

BANK OF EUROPE
Начальник: „ОСИФ ПІТІБ“,
директор Центрального банку чеських щадниць і Банку „Вонемія“ в Празі.
Година урядов: від 9 до 3 а помадо в понеділок, четвер і субботу 7 до 9 веч

Головні банкові полученя в Австрії
„ВОНЕМА“ акційний банк в Празі, одинокий австрійським правительством
концесіонований банк для охорони емігрантів.
ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК ЧЕСКИХ ЩАДНИЦ В ПРАЗІ
(Ústřední banka českých spořitelůn)
в своїми філіями: у Відні, Львові, Мранові, Чернівцях, Берні і Триєсті.
Важальний оборот Центрального банку чеських щадниць вносив в по-
сїдній році 6,842,510,000.00 (шість тисяч триста сорок мільонів корон).
Акціонерами того банку є 1233 австрійських банків, між котрими зна-
ходять ся всі більші руські банки як: Товариство взаїмного кредиту „Дї-
стер“ у Львові, Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Союз руських хлібо-
робських спілок на Буковині „Селянська Баса“ в Чернівцях, Лемківський
банк в Новім Санчі, Кредитное Общество „Самопомощь“ в Станіславові
і много иньших.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“.

1) ОГОЛОШЕННЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довгий час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціальної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадана листовно. 1-о, 2-о або 3-ч разові ОГОЛОШЕННЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кожний раз. ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ, як: міткиги брацте і товариств належачих до Р. Н. Союзу поліцає ся безплатно один раз в рубриці „Руг в Відділзг Р. Н. Союзу“.

До всіх Ви. Секретарів і Організаторів відділів Р. Н. Союзу.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповнення свідощтва лікарського, яке находить ся на другій стороні декларації, позаяк такі не будуть прийняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на те уважати, щоби на декларації було подано на яке посмертне член хоче належати перечеркненем слова ціле або половину посмертне (ого), кільки має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або рускої віри, бо таких маємо вже кільки.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декларації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союзу в Америці.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Вересень 1910.

Розхід за місяць Верес. с. р. єсть: За померших членів або їх жени і за випадни каліцтва.

Table with 3 columns: Name, Amount, Total. Includes names like Михайлишин Лесьо, Стефан. Іван, Іваніцький Михайло, Турула Володимир, Драган Дмитро, Подоляк Михайло, Волошинович Іван, Телеп Ксеія ж. Аксенія, Зузанна Секула ж. Мих., Ева Іванцво ж. Василя, Рилуер Іван, Якимець Семен, Тенча Осиф.

Разом виплачено запомог на суму \$8.200.00. Платня головних урядників за Вересень 270.00. Адміністрація Союзу за Вересень 265.00. Видатки XI Голов. Конв. I. часть 3.000.00. Вєсь розхід виносить \$11.735.00.

Розмет платить 12,854 членів на ціле посмертне (кождий по 86 цнт.) і 1788 членів на пів посмертного (кождий по 48 цнт.)

Крім того кождий член платить за орган „Р. Н. Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Відних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

Дж. Капітула, гол. председ. А. Шаршов, гол. касієр. С. Ядловский, гол. секр.

Вступайте до Союзу! Кінематограф а наука.

„Руский Народний Союз“ — приймає членів до 45 літ жита. Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А“ (шіле посмертне) \$1000.00. В разі смерти члена кляси „Б“ половину посмертного \$500.00. Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А“ \$400.00. Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б“ \$200.00. Посмертне за діти від \$15.00 до \$300.00. В разі утрати а) обох очей, ніг або рук \$1000.00. б) одної руки, ноги або ока \$200.00.

Если атець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу, братсья вписатись також до муства, яке належить до Союзу.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

відбуде ся на дохід Братства сьв. Апп. Петра і Павла в понеділок дня 7-го листопада 1910 р. в гали при латин. костелі сьв. Атаназія в Curtis Bay, Md. Початок о год. 7-йй вечер. Вступ 25 цнт.

ХОЧУ ПРИСВОЇТИ ДИТИНУ!

Еслиб на якісь плейзі знаходилася сирота-дівчинка в віці від 8—10 літ, котрою не було кому заопікуватись то прошу повідомити мене на понизшу адресу, а я радо приймю її на вихованє за застереженем, що вона могла мене полишити, еслиб лишень сего бажала. Адресуйте: John Pancharsky, c/o Box 69, Northampton, Pa.

Хто не уміє говорити по англійськи

а хотів би мати доброго помічника до науки, нехай купить собі Русько-Англійський ТЛУМАЧ

Сторін 256. Тверда оправ. Ціна 60 центів. Гроші висилаєтє враз з замовленям, через моні-ордер або поштовими марками. Замовляти у: And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N. J.

Народний учитель

пошукує місця. Може учти сьпіву нотного і дякувати. Адреса: -41 Е. Н. 806 Sims St., St. Paul Minn.

Михайло Угорчан,

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР. випижає різні українські і інші костюми на представлення і характеризує по низьких цінах. Замовлення приймає на 14 днів перед представленням. 641 E. 11-th St., 2nd floor, New York.

Руські календарі на рік 1911

Великий загальний 65 цнт. Хлібороб 30 „ Приятель Жовніра 30 „ Маріявський 30 „ Прєсвьята Родина 30 „ Адреса: 41-6

Books Importers

P. O. Box 21, S. Pittsburg, Pa

Австрійське Бюро Траці.

Дає роботу до реставрантів, готельв, сальонів, на фарми. Если не маєте роботи то ідїть до того бюро, а там для Вас о роботу поштарюєт ся. Властатель єсть Русин. Пошарйте своїх людей. Адрес: Austrian Labor Bureau 335 E. 20 STR. NEW YORK CITY

Кожний з нас пригадає собі ще з свого дитинства веселу забавку, яка у науці має назву „стробоскоп“ або „фантаскоп“, між дїтьми однак зовєсь „чудовне скелко“ або носить яку иншешу подібну назву. На порушаючий ся шибці представлений є скачучий кінь або біжучий чоловік у розмаїтих своїх поставах. Коли будемо скоро обертати шибку, то образи будуть дуже скороенько пересуватись попри наші очі, а по причині, що вражінє, яке викликає світло не трєває у оці довше одної секунди тому усі образки сходять ся у один образ і приглядаючому ся здає ся, що він дійсно бачить, як кінь скаче або як біжить чоловік.

Ту забавку знали уже наші діди. Єї винайдено у трийцятих роках, дев'ятнадцятого столїтя, але доперва при кінці минушого столїтя розвиток її став ся совершенїший, т. є. від часу, від коли що раз більше почала усовєршатись техніка фотографїчна.

В році 1890 удалось генїальному винахідникови фонографу Едізонову зробити апарат, себто прилад, який може представити у русї образів предметів.

Сей едізонський „кінемоскоп“ складає ся з замкненої просторони з отвором для ока; в середині порушає ся по колїсцї стяжка з серією фотограф. знімков з порушаючих ся сцен. Образи ті біжуть попри око один по другим дуже скоро, а дієсь се за помічю дуже докладно регульованого електромотору так, що має ся вражінє, якби бачило ся живий образ. Сей едізонський „кінемоскоп“ представлено у Европі по раз перший у 1897 році. Винаходець получив опїсля сей приряд з иншим, що ловить голос і зовєсь „фонограф“ і в той спосіб повстав новий приряд, що зовєсь „кінематограф“ і що може рівночасно з якоюсь представленою з улицї сценою, віддавати також голоси і шмери. Поводженє того винаходу, при застосованю його приграх і забавах було величезне, однак мав він і браки, які полягали на тім, що був він доступний лише для одного видца, т. є. лиш один чоловік міг приглядатись такому представленю „кінетоскопу“. Але уже в рік пізїйше т. є. у році 1898 удалось братам „Lumiere“ з Ліону зладити новий приряд який і доси носить назву „кінематограф“, а який дозволяє сцену з живих образів представити рівночасно перед цілими сотками або тисячами зібраних людей. За помічю кінематографу можна зняти з одної події до 2400 образів в минуті, отже сорок в секундї; образи ті не можуть однак бути представлені за скоро, бо око потребує певного відступу часу, щоб могло якийсь образ відрізнити від другого.

Як бачимо, то ще не ушлино і 15 літ, як у Берліні у однім „театрі ріжнородностий“ відбуло ся перше кінематографїчне представленє; а нинька нема містока чи то у Америці чи у Европі, де-б такі представлення не були звїсні. Навїть по селах звїсні суть гостинні виступи вандруючих кінематографів. В короткім часі кінематографїчна продукція вироста до величезних розмірів. З початку представлено у кінематографях лише сцени зняті з природи, а-бо з улиць у великих містах; з часом однак попадено на гадку представляти у кінематографях театральні драми, так, що нинька усяким більшим і меншим театрам грозить з їх сторони грізна конкуренція.

Не тільки однак у грї і забаві має кінематограф велике значїнє. Також і наука послугуєсь ним особливо при науці геограрфії і в природознавствї та медицині. Подорожник Др. Пех застосував перший кінематограф у своїй експедиції між дикї племена Бушманів. Обичай і спосіб життя, церемонї і процесїї, танці, похорони весїля тих диких малознаних народів представлені суть у кінематографї. Они поучають приглядаючого ся людоше, як найлучшї описи подорожників про жите — бутє тих народів. Тепер саме належить кінематографїчний апарат до конечних прирядів, без яких кождий подорожник по чужих краях не може обїтгьсь. Шаклевон, що відбував експедицію до полудневого бігуна заосмотрив ся у кінематографї і привіз зі собою кінематографїчні знімки о-колиць полудневого кінца землі. Також герцог Абрудцїв, сво-як італїйського короля, що відбув подорож до найвисшїх на свїті гір Гімалаїв у Азїї, представив недавно у театрі „Vittorio Emanuele“ в Турїні знімки з своєї подорожи. Також і в природознавствї має кінематограф чи не бїльше значїнє, як фотографїя. Нинька ціла наука природи полягаюча лиш на опїсї даного предмету, без представлення живого звірїтя або рослини є попросту неможлива. Днєсь лишень учителї великих міст суть так щасливі, що можуть повести своїх учеників по науці до зоологічного або ботанічного городу і сїй опїс у школі ствердити перед учениками на живих звірїтях або рослинах. Ученики-ж у малых місточках до недавна мусїли здовольтись лиш образами даних звірїт або рослин. Однак сам образ звірїтя або рослини має у собі щось німого, невисказаного; він не представити ученикови нічого з рухів і жита звірїтя. І тут саме приходить у поміч науці кінематограф, який віддає ціле жите звірїтя у природі. І тут бачить приглядаючий ся докладно летити, видать побїльшаючі ся і зменшаючі ся звої вужа, кормленє ся і ціле жите звірїт, їх натуру і характер. Так само в ботанїці. Рослина порушаєт ся на вні далеко менше, як звірїя і той рух її даєтє пізнати далеко менше, як у звірїт. А помимо сего і сї незначні рухи пографив уловити кінематограф. І так кінематограф популярно-науково театру Уранїї в Берліні представляє в кольорових образах розцвіт рожи Королевої Вікторїї. Цвїт той полуднево-африканської водної рожи є тільки два дні і двї ночи отвертий. Кінематограф уловив саме ту хвилю і ми наглядно бачимо в кїльох мінутах пишний розцвіт і безлиньє западено ся листків того цвїту.

В подібний спосіб можемо бачити у кінематографї цілий процес розвитку курятка, у яйци або історїю розвитку мотїля. Через се, що також найменшї єства, які лиш можна через мікроскоп бачити, дадуть ся відфотографувати, можемо також у кінематограф. представити жите тих дрібних сотворїнь. Живий рух дрібних бактерїй у несвїжїй водї, борбу між бацільом і коміркою крови в начинях крови недужого на холеру, живий біг білих і червоних комірок крови у крови підчас нормального стану — а навіть такі мікроскопїїні процесї, які віддих муски і спосіб відживлюваня ся інфекційного баціля великости головки від шпильки, усе те даєтє ся представити у кінематографї.

світленю на темнім полі, відбувають ся ще кінематографїчні знімки про помочи рентгенїєвських промінїв. Тї послїдні мають особливо застосованє при науці якихсь внутрішних ушкоджень в тілі. Так примїром застосував проф. Геффтер кінематограф, коли робив проби з трутинами як хїніна, хлороформ і стрихніна на серци звірїв, котячи переконались, які викличуть вони наслідки. Професор — хїрург Доєн в Парїжі сказав, що він доперва при помочи кінематографу переконав ся, кїлько то непотрібних манїпуляцій робить лікар підчас операції і додає, що доперва кінематограф навчив його „Економїї операції“.

Як високо тепер цїнять у медичних кругах кінематограф видко хочьб з того, що у шпиталї, що зовєсь „Дім цїсарєвої Фрїдрїхової“ заведено для лучшего образованя лікарів вечірні вкляди кінематографом для лікарів. Але не тільки у науці має застосованє кінематограф. Усе, що дієсь на свїті може він нам представити. Добуване зелїза, почавши від руди зелїзної аж до пєца, у якім вилвають сталь, вирїб шовку від коковїв аж до шовкових тканин, ловїть риб, польованє, промисл і техніка усе се може бути представлено у кінематографї. Тих річїв не тільки учпмось, ми їх і переживаємо у кінематографї. Той, якому незавидна доля на се не дозволила, щоб іздити по свїті, сидить у прїтемненїї салї кінематографу і робить розвеселяючу подорож у кінематографї. Боввани морські гуцать, чоловіков на покладї величезного корабля, який саме опускає пристань. Він звїдує дивні міста, насичує ся дивами природи. В Америці жене він через, прерїї експресивним потягом минає сніжні поля Сибїру, а деколи біжить по дупних тропїчних дївичих лісах і в той спосіб переносить кінематограф чоловіка у свїт пригод і чудєс.

Книжки

Table listing books and prices: 'Кі можна дістати вскладї книжок „Свободи“', 'Америка', 'Борба кляс і чому робїтничї організують ся', 'Весела Книжочка з образ.', 'В Старім і Новім краю', 'Дєщо про звірїята', 'Емігрант', 'Ковчїр', 'Журалї', 'Жите, зарібкї, організації і т. п. в Спол. Державах', 'Зуб за зуб', 'Коротка Історїя Русь', 'Капітал і праця', 'Казка про Жидів', 'Книжка рахункова', 'Марїя', 'Многострадальний народ', 'Навернений Грїшник', 'Народний рух австро-угорських Русинів', 'Новий Завїт', 'О підземних скарбах', 'Оповіданя', 'Про нутро землі', 'Пожуса', 'Про кїнець свїта', 'Псалтир', 'Розмова Поляка з Русином', 'Релїгїїні вірованя', 'Слово ч. 5.', 'Слово ч. 6.', 'Страшна пімста', 'Смерть', 'Степові люде', 'Страїх', 'Стрїляй на смерть, робїтничя драма', 'Сонник', 'Товариска ворожка'.

Пишїть на адресу: Swoboda, 184 Hudson St., New York.

Новїсть

Кожний може бути сам друкарем. Кожний пографїтє вробити собі сам печатку за такі гроші. Ми поставили ся о руські гумовї букви яких до сего часу в Америці не було. В пудельку впадохїть ся 312 руських букв, форма на печатку о 3 рядках, ружка, фарбка і цїпцї; всьо то равом коштує 75 центів. Маємо також латїнські букви по 25, 50 і 75 центів. Агеннам відповідний рабат. — Гроші треба присилати моні-ордером, бо стемїєтє поштову на прїймїмасмо. RUSKA KNYHARNIA 439 NORTH 6th AVENUE, SCRANTON, PA.

Петро Ярема

русский погребнин
включая верши на весла, хрестя
ня і всікі други забави.
115 Ave. A, NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою ул.)
Телефон: Orchard 2568.

ПОЗІР, УКРАЇНЦІ!

Перша Українська Книгарня
в Пассаїк, Н. Дж.
продає слідуєчі гарні книжочки:
Руський народ. Співання 40 ц.
Руський нар. Спів. (опр.) 50 "
Соломоновий Ворожбит 5 "
Пророцтва Михальди 20 "
Житє Ісуса Христа 1 25 "
Хвалите Господа з небес 1 35 "
Хвалите Господа з небес
(оправл.) 2.00 "
Попирайте мою Книгарню, по-
заяк 10 процент чистого заріб-
ку даю на церкву в Пасаїк,
Н. Дж.

Замовляйте шліть на адресу
UKRAINSKA KNYHARNIA
P. O. Box 24, PASSAIC, N. J.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал \$50.000.00. Надлишка і нерозділені зиски \$93.000.00.
Заснований 1864 року.
Правадять загальний банко-
вий бизнес. Вдає міжнародні
моні ордери, драфти і пересилає
гроші до всіх частий світа, по-
зичає гроші на реальности. Де-
позити сего банку подвоїлись
протягом послідних 5 літ і вно-
сять тепер около \$500.000.00.

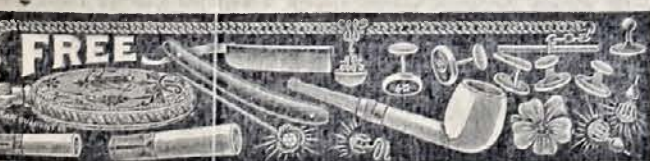
Гроші пересилає через фірму
Knauth Nachod & Kuhn, New
York, N. Y.

Ш. з 17 намінами
Желізнний годинник для
мущин і жінок, накручує
ся без ключика, доволучуваній,
і гварантію на 20
літ, подійні ку-
верти красю вирі-
вані. Ходить без-
условно точно на спеціально зробле-
ний для людей, котрі роблять при
жизньовій, і гварантує ся на 20 літ. Не-
звичайна нагода. — Ми вимілили сей
годинник на кождо адресу за посліла-
тою (C. O. D.) \$5.75 і ав орток пере-
слати, в тим привілеєм, що кождий
може його оглянути, і если ему не по-
доба ся — то тоді не потребує платити
ні одного цента. За такий годинник у
вільного купця треба заплатити 85 дол.
Дуже гарний 14 кар. золотим позво-
лочений ланцюшок в дармовисом — до-
дає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Позір Братства!

Роблю всі братські річи най-
ліпше і найкраще, в найліп-
шого матеріалу на дуже при-
ступні ціни і за роботу гваран-
тую. Продаю книжки і на жа-
дане посламо ціники.
Бєм довголітнім членом Р. Н.
Союзу. Проч в чужині; уда-
вайте ся до свого! Мій адрес:
STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

Незвичайно рідка нагода! ДАРОМ!

Щоби скоро розповсюдити наші нефальшовані подвійно золочені Американські
годинки, даємо ДАРОМ до кождо проданої годинки протягом 30 днів: Одну
правду браться Котлера, прегарний ланцюшок в дармовисом, відноску пая-
нову файку і дві цигарички до цигар і папіросів, гарну дамську брошку, одну
пару блискучих кульчків, викладану шильку до спанана, шильки до ман-
шотів і 4 шпильки до коширців. Даво всі ті річи до кождо замовленої
годинки. Се є правдива американського виробу годинка в 20-літню гваран-
тію, вилужена камішля, має найкращі улішени і добре держить час. О-
владники подвійно золочені і гарно гравіровані. Вглядає як \$35.00 золота
годинка. Сю годинаку враз в сими презентами висилаємо за \$4.98 за послі-
латою (C. O. D.) і уповіжномо Вас оглянути сі річи на експресовій офісі,
а если не будете доволені в той, так рідко для Вас нагода, скажіть агентові
вернути сі річи на ваш кошт. Если ж Вам вони подобають ся, заплатіть \$4.98
і оплатіть пересилку. Зарєвануйте! Нічо не коштує Вас оглянути їх. Если
пришлетє нам \$4.98 враз в замовленім, то ми оплатимо самі пересилку і дамо
Вам ще як особий дарунок золочений перстїнь. Даром дамо одну годинку
і всі ті презентації, если сунате шліть за \$9.83. Пишіть чи мужькоу або
жіночу. **CARROLL CUTLER & CO., 711 Manhattan Bldg., CHICAGO, Ill.**

Руськи Лінсбург! чи ви знаєте, що гроші — то сила?

Старайтесь пізнати та пізнати се-
дати свої омадности в стейтовім Банку
на розі ул. Carson-a і 14-oi.
Сей банк є одним в найстарших і най-
певнійших банків, що діловито забве-
печує Ваші омадности. У нас склада-
ють ся гроші церковні, братські, сир-
ітотомі і ин. Кождий, що має у нас
гроші, отримує на бажанє світ стейто-
вих контролорів.

Продаємо **Корабельні Карти**
на найліпші лінії, а гроші
до краю висилаємо по поч-
товім курці

German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.,
South Side, Pittsburg, Pa.
A. E. Rog, прєв. А. П. Міллер, кас.
Ол. Вучак, ур. банк.

Юліян Чупка

Одинокий руський адвокат і нотар на
а ділу Америку Донтор прав
ЮЛІАН ЧУПКА
Конауларний комисар.
Пологоджує всі справи в галичині.
Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере
гроші від доажників. Справи війскові.
Опоряджує контракти, повномочія і всі
інші документи. Перепроваджує істабу-
ляції і всі висис гіпотечні. 2-
3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Адрес почтовий:
JULIAN CZUPKA, LL. D.
3 N. MAIN STR. WILKES-BARRE, PA.

ВИРОБИ БРАЦКІ

машлі, шапня, відзнаня,
хоругви, уніформи.

В. Н. ЮРГАК
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAN, PA.

Російсько-Американська Лінія.

Одинока без пересіданя
ломїж
Америкою і Росією.
(Russian-Imperial Mail Steamers.)

ПАРОХОДИ

відпливають в Нью Йорку:
Естоїна — 18-го октобра.
„Літуанія“ — 5-го новембра.
Курск — 19-го новембра.
„Вірма“ — 10-го декабря.
Ціни шифарт:
До Роттердаму. До Ливадї.
\$27.00 — III класа — \$34.00
\$33.00 III класа — \$40.00
\$43.00 — II класа В — \$50.00
З Ливадї:
II класа А \$67.50 — II класа В —
\$52.50 III класа \$38.50.
Кроми того пасажирів III-ю кля-
сою платять \$4.00 як таксу жа-
даду американським правитель-
ством. 2-5

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway, New York.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“

під покровом сьв. Арх. Михаїла.
„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAN, PA.
Має оклад і виріб річей церковних ин:
Фелони чорні від \$30—65.00
Ризи світлі від..... \$35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від..... \$6.00
Ручники, илитоны, хоругви з образами від \$30.00 і в.
Чаші від..... \$20, 35, 40, 50 і висше
Ліхтары, Служебники, Евангелія від \$20, 45, 55,
60 і 80.00 дол.
Цвїти на престол і до сьвїчок по ріжній ціні.
Приймає ся замовленя на нові річи і до напраам старі ризн.
ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:

Сьвїчки ВОСНОВІ (декоровані) з образами по
26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф.,
4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
Сьвїчки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт,
2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.
Тройці ручно декоров. 5, 6, 7, 9, 50 л. Угля до кадильницї 28 цнт.
Пачка (120) запалачів 24 цнт. Олива гальон 1.10 дол.
Сьвїчки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт..... 22 „
Офїрки воскові 16 на ф. і 18 на фунт..... 22 „
Сьвїчки стеаринові..... 16 „
„ ф. і 1 на фунт.
Сьвїчки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воско-
ві жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.
Надило 50 і 55 цнт. за фунт.

Сей великий графофон можете купити за готівну або на сплату.

Сей графофон є
найціннійшим в
усїх попередно про-
даваних, є уміще-
ний в гарній маго-
невій скриньці ве-
личини 12 квар-
цалів в поперні а
6 цалів вискостві,
має одібну трубу
16 цалів в пересіку
і сильний мотор.
Підойма відшпиль-
ки є лискуза і пі-
кльована як також
апарат до веред-
завляя голосу. 10-
цаловий рухомий
кружок на рекорди
має пісьлові бер-
ти. Грає все.
За готівну
\$20.00
з 5-ма 10-цале-
вими подвійни-
ми рекордами,
до вибору.
На сплату
\$22.00
з 3-ма 10-цале-
вими подвійни-
ми рекордами, до ви-
бору.
При купні нада-
єсь 12 долларів,
а рашта по 2 дол.
місячно.
5 міс. на сплату.

З новішого списку можете собі вибрати числа рекордів.
Сї русько-українські рекорди суть сироваджені в Галичиня, грають
в обох боках і коштують всего 65 центів. 41 44
3244 „У гаю, гай“, сьпівав М. Люб. 3242 „Ой у полі три кершечки“.
Срос Полка — війск. муз. Сигналовий марш — оркестра.
„Веленая рута“, „Ой за гасм“ 3240 „Ой під гаєм зеленішким“.
Рах, цах, цах — полька орк. Козачок, руський танець.
3243 „Хусточко-ж моя“, сьпів Л. 3223 „Ой не забудь“, сьпів. Грег.
Лейтка — гудул, танець. Полька-маурка — оркестра.
3223 „Валетли орли“, сьп. Грегор. 3079 „Народив ся Христос“ (дуєт)
Краківяк — військова музика. 434 „Спокійна ніч, віз святя“.
433 „Гей на горі, там жевці жнуть“ 434 „Козаченько куда йдеш“.
435 „Дівча в сїнех стояло“ 434 „Змарів я“.
435 „Стоїть явір“ 496 „Гей же до чарки“, акад. хор.
437 „Ой місяцю“ 496 „Над Прутом“.
437 Арменський вальц 762 Домашня полька — гармонія.
Експертативський вальц. Американський танець.
Пишіть до нас по каталоги граючих машин, машин до шить,
бритов, гармоній і музичних інструментів. 40
GLOBE RECORD & SUPPLY CO., 129 7th St., New York.

Відповідне средство у відповіднім часі.

Нераз кладучи ся спати по-
чуває ся ціла родина добре, од-
нак слабість часто приходить
серед ночі. Дитина приміром
сильно починає кашляти і з
плачом звертаєсь до матери,
що її болить горло. Лучаєсь
також, що хтось в родині серед
ночі зістав захоплений невраль-
гією, або астма не дає комує
спати, справляючи йому терпі-
не і він борєсь о відіх. Так
могуть минати цілі години, за-
ки прийде лікар. В таких слу-
чаях Pain Expeller є неоціни-
мам средством.
Держить сей лік під руками
на случай потреби. Се є конеч-
ністю, щоби запобічи в наглих
случаях, заки лікар зможе до
вас прийти. Перестуджене не
буде небезпечно в наслідках,
если ужнате скоро Pain Expel-
ler. Сей лік можете купити в
усїх аптекх по 25 і 50 центів
бутелька. Стережіть ся підро-
блених ліків і зверніть увагу
на отсю вінету. Правдивий Pain
Expeller находить ся лиш в та-
кім опакованю. 39—

F. AD. RICHTER & Co.
215 Pearl St., New York City.
Ріхтера Congo-пільюли усувають нестравність жолудна.

ШИФКАРТИ

Тел. 887 Orchard **ШИФКАРТИ** Член Р. Н. Союзу
Руська Корабельна Агенція і Адвокатско-Жотаріальне Бюро
Если наміряєте їхати до старого краю, а хочете, щобиєсь ся
не спізнали на шифу, та не блуждали по Нью Йорку, то удайте ся до
Руської Агенції.
Шифнарти до Старого краю від 23 дол.
З Нью Йорку аж до самого Львова 30 дол. 65 цнт.
До Одербергу дол. 28 60 До Бродів дол. 31 10
„ Осельниця „ 28 70 „ Тернополь „ 31 25
„ Кракова „ 29 00 „ Підволочиск „ 31 45
„ Тарнова „ 29 35 „ Черновець „ 31 50
Хто хотів би бути забезпечений та лучше обслужений, то нехай
замовить шифкарту наперед. Повідомить Агенцію рівнож, коли і ко-
трим треном буде їхати, а агент переведе Вас зі стації до Агенції,
а також агент відпровадить вас і на шифу. Щоби знати як вастосу-
вати ся, то прошу прислати 2 долари вадатку на шифкарту.
З старого краю шифкарти коштують 34.50 дол. вже в оплатю
4.00 дол. еміграційним властям.
Хто в плейвін хотів би спроваджувати ві старого краю своїх зна-
комих і крєвних, може спровадити їх через Агенцію.
В Нотаріальнім Бюрі полагаджуть ся всікі справи так старо-
крайські як і американські. Хто отже має яку справу, нехай удасть
ся особисто або листовно на адресу:
G. KUNASHEVSKY
179 East 3rd Str., New York, N. Y.

Одинока вірцево уряджена
ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“
затрудняє добре вишколений друкарський
персональ, посідає найновіші машини, аи
томе ріжнородні гарні черенки і прикраам.
Виконує
всікі друкарські роботи
точно, гарно і по низьких цінах.
Впов. Родимці, як томе Відділі і члени Р. Н. Союзу по-
винні в всіляких друкарських роботах удавати ся лише
до своєї друкарні „Свободи“. — Адрес:
184 Hudson Street, New York, N. Y.

ДАРОМ вилічите себе самі!

Ліки „Galen“ вилічили тисячі людей, вони вилічать і
Вас. Пощо платити великанські суми грошей за лічене
наколи Ви можете вилічити себе самі і таньо. Пришліть
свою точну адресу, імя і прозвіско і пишїть який ну-
мер з 10 ліків Ви хочете, а ми Вам зараз вишлемо одну
прібку даром. **Rumatina** лічить ревматизм, невральгію.
Pepsola лічить болізна жолудка і т. п. внутрішні недуги.
Fortola, патентований лік для нервовних, ослабле-
них та утративших полові сили. **Sanquinola** вилічує
лихорадку, малокровність і др. **Asmola** лічить зі зна-
менитим успіхом всі грудні болізни, як чахотку,
астму і хронічний кашель. **Virola** лічить трипер, ви-
ливи і т. п. **Nemoga** вилічить в короткім часі геморо-
їди і затроне крови. **Mergota** цілковито лічить сифі-
ліс і рани по тілі. **Pelocresce** являє ся хорошим лі-
ком проти випаданя волося і болю голови. **Profilacta**
вилічує в короткім часі всі жіночі недуги. Пишіть до
GALEN CHEMICAL CO., 2121 Broadway, New York City.

Оден з найбільших броварів в Америці.

F168 Варить пиво на
краєвий спосіб,
без всяких примі-
шок.
Хто лиш раз
повоштує сего пи-
ва, то иншого вже
не буде пити.
Голова від него
ніколи не болить,
бо єсть здорове і
поживне.
Не треба его зреш-
тою хвалити, бо
добре само за себе
говорить.

E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.
Telephone calls:
General Office 2833, Night Call 4854.

Протокол

з XI. Головної Конвенції Руського Народного Союзу в Америці.

(Продовження з 1-ої сторони).

Третій процес з Михайлом Симко бувшим членом Від. 36 Р. Н. Союзу. Михайл Симко заскаржив Р. Н. Союз в Грінсбург, Па. о \$400, котрих Р. Н. Союз опротивив ся йому виплатити по його умершій жінці.

Мих. Симко був суспендований секретарем Від. 36 в Скотдейл, Па. на дни 21 серпня 1907, через несплачене розмету; в липни 1908 приходить до Голов. Уряду свідощтво смерти жінки М. Симка, переглянулось спис членів і знайшло ся, що Мих. Симко не є більше членом Р. Н. Союзу і тому не може жадати жадної допомоги з Р. Н. Союзу.

Коли Мих. Симко заскаржив Р. Н. Союз о висше згадану суму, я пішов до Від. 36 розслідати справу і там показало ся, що Мих. Симко по єго суспендації був прийшов на мітинг відділу і виривнав всі свої доври, але через недбалість відділових урядників Гол. Уряд Р. Н. Союзу про те не зівстав повідомлений.

Спори по відділах, котрі я, як Гол. Предсідатель залагоджував, були слідуєчі:

Про Від. 127, в Буфало Н. Й. повідомив мене о Сембратович, що єсли хто з Гол. Урядників не приїде там в короткім часі, то сей час на місце 127 Від. Р. Н. Союзу стане ся відділ Общества. На означений час я там явив ся і спори удалось полагодити як найліпше так, що всі члени зівстали вдоволені та навіть в той сам час приступило 18 нових членів до згаданого Відділу.

Так само полагоджував я спори по других Відділах, о котрих ширеко не хочу розводити ся, лиш назву їх: Від. 47 Ембріч, Від. 78 Майнерсвілл, Від. 95 Бівермедо, Від. 170 Ченсей, Від. 92 Тайлор. Всі спори удалось залагодити в користь Р. Н. Союзу.

За мого дволітнього урядованя зівстали суспендовані через мене, як Гол. Предсідателя, два відділи з Р. Н. Союзу: від. 210 в Бостон, Масс. і від. 40 в Скрантон, Па. Причина: несплачене належитого розмету до Гол. Каси Р. Н. Союзу.

В лютім 1909 на засіданю Гол. Екзекутивного Комітету і Контр. Комісії Р. Н. Союзу, запала ухвала, що Р. Н. Союз оголосить конкуре на Буквар, Читанку і Катехізм; ухвалено дати \$100.00 премії тому, хто з наших писателів напише відповідний Буквар і Катехізм для американської Руси.

По оголошеню конкуреу в „Свободі“ були надіслані дві праці (Букварі), одна п. Гвоздика, друга дра Сіменовича.

Річне засіданє Гол. Урядників в Чикаго вибрало Комісію до перегляненя Букварів, яка обі праці переглянула і відкинула. Премії не платилось тому нікому.

Се саме засіданє Гол. Екзекутивного Комітету Р. Н. Союзу ухвалило дати підмогу \$50.00 з фонду народного п. Андр. Ніжанковському, студентови медицини в Чикаго, на просьбу внесену п. Мих. Бабійом.

Се саме засіданє Гол. Екз. Комітету, ухвалило дати підмогу \$25.00, Анні Дзюбак з Йонкерс, Н. Й. з фонду бідних, на підставі її убожества, на просьбу внесену о. Добротвором. (Д. б.)

ОГОЛОШЕННЯ

Важне для аматорів співу!

При неодній вже нагоді мав я спосібність пізнати, що наші хори в Америці послуговують ся нотами блудно переписуваними або знов фальшиво і невдало поперероблюваними. Наша пісня через те тратить на звучности, а наша музична література терпить на славі. Тай репертуар уживаних тут наших пісень не дуже численний.

У мене-ж є кілька сот самих вартніших пісень єввітських і церковних, яких уживають наші старожраві співачкі товариства; всі вони точно згідні з оригінальними композиціями. Тому, щоби повисшому лиху хоть в части зарадити, оголошую слідуєче:

Хто хотів би набути чи то поодинокі пісні (квартети, терцети, дуети, соля) єввітські або церковні, чи цілі Служби Божі „mol“ і „dur“ — нехай пише до мене, а я сейчас замовлене коректно виготовлю, чияслачи за свою працю, папір і пісні по 1½ цента від кожної стрічки перепису на 10½ цента широкім нотнім папері.

Спису не подаю, бо се і коштовне і виглядало би вже на який бизнес. Тому, хто хотів би що замовити, так нехай подасть або назви пісней, або близші поясненя, на що і на які сили пісень потребує. Я узглядняючи його потреби і його співачкі сили, подам йому кілька найвідповідніших пісень до вибору.

Моя адреса: **DMYTRO ANDREJKO,**
335 E. Main Str., New Britain, Conn.

Участь зорганізованої праці в виборчій кампанії.

Дня 6-го с. м. відбулись в Iron City збори тамоцних представителів праці. Сі збори були наслідком людського поведєня компанії і надужить властей під час страйку майнерів в дистриктах Irwin і Westmoreland в Пенсильвенії.

З ухвалених резолюцій показує ся, що зорганізована праця в Пенсильвенії, яка має там чисельну перевагу, возьме участь в наближаючій ся виборчій кампанії.

Виступ зорганізованої праці буде головно звернений проти републіканської партії, котра є безчинною взглядом всяких надужить над робітниками а в многіх случаях маючи в своїх руках всі верховні уряди стає по стороні компаністів.

Такі неймовірні надужитя мали місце під час страйку майнерів в згаданих дистриктах. Двацять тисяч майнерів страйкувало через 6 місяців, щоби видобути ся з ярма панів компаністів, котрі через 20 літ відмавляли їм права зорганізованя ся. Численними знущаннями сї компанії доводили робітників до крайности. Их мордовано, бито, вязнено і викидано враз з родинами з компанічних домів при найменшій підозріню. Робітники були змушені мешкати в полотняних шатрах з своїми родинами, а окружні арешти були безперестанно переповнені страйкуючими майнерами і їх жінками. Шерифи були готові мордувати і вязнити людей на кожний поклик компаністів.

Задля побороєня подібних надужить сї збори вибрали комітет, котрий має віднести ся до заряду Злучених майнерів 5-го дистрикту, до Станової пенсильвенійської федерації праці і до Американської федерації. В порозуміню сї великі організації мають скликати спеціальний з'їзд представителів зорганізованих робітників до Greensburg-а ще перед виборами, які мають відбутися в падолисті с. р.

Сей з'їзд має запротестувати проти услуг теперішньої верховодячої партії то є републіканської в користь багатіи кляси а на згубу робітничої.

Головною збруєю до усунєня такого стану річий буде використанє політичного впливу в косен робітничої кляси. При наближаючих ся виборах мають робітничі юні розвинути сильну акцію і підирати лиш тих кандидатів на повернерів і послів до конгресу і легіслатури, котрі явно заявлять, що будуть боронити інтересів робітничої кляси.

ДЕ Є?

Денис Мурдза (друкар). Правдоподібно має перебувати в Пітсбургу. Хтоби знав його адресу або він сам, зволить повідомити редакцію „Свободи“. Пошукує ся його в важній для него справі.

НОВИНКИ.

НАЛЕНДАР.

Жовтень.

20|С|Сергія і Вакха
21|П|Пелагії
22|С|† Якова апост.

23|Н|18. Евлампія
24|П|Филипа
25|В|Андроніка
26|С|Карпа муч.

— В неділю м. тижня Американець Вольтер Велман з 5-а товаришами вибрав ся в карколомну подорож баллоном понад океан з Америки до Європи. Баллон є улажений після всіх найновіших вимогів, а лодка в разі, колиб баллон злетів у воду, може служити за човно. Сьмільчак взяв з собою поживу на 30 днів а бензини до палєня в моторах на 45 днів. Крім сего в лодці баллона находить ся апарат бездротного телеграфу. Послідна вістка бездротною дорогою з баллона наспіла в понеділок, 40 минут по 12-ій годині і каже, що в баллоні все є з найліпшим порядком, та що він користаєч з догідного вітру застаючись машини та летить зі швидкістю 25 миль на годину. Баллон у своїй воздушній дорозі мабуть буде придержувати ся сєй самої лінії, по якій йдуть пароходи з Європи в Америку. Німецькі знатоки воздухоплавства на вість про сєй сьмілий вчинок Американців одголосоно заявили, що почин не вдасть ся і кожної хвилини треба бути приготованим на вість про наступившу катастрофу.

— Четверга комета. З французских звідарєнь добачено комету Арреста, відкриту в 1851. році звідарєм Аррестом. Ся комета появляла ся що шість згл. сім літ. Останній раз бачено є в 1897. році, але слідуєчє є окруженя докола сонця не замінєно. Комета Арреста є четвертою с. р. кометою добаченою астрономами. Тепер находить ся она недалеко Юпітра, котрий притяганєм є до себе припізнити є обіг. Комета сьвітить дуже слабо і голім оком є не видно. На фотографії представляє ся як мравковина без ядра і хвоста. Чи побачимо є голім оком, поки що не знати.

— Старенька пара. Зі спису населєня, яке недавно в Сполучєнх Державах переведєно, показало ся, що в каліфорнійскім місті Фльорекс живе одно супружє, де муж має 110 літ, а жінка 107. Пібрали ся вони обоє перед 90 роками (в 1820 році) і за час свого супружного житя мали 10 дітїи, з тих жеє до тепер одно: 85 літний старець.

— В Росії заведено війскову муштру в школах. Вислужєні воєки „абрихтовують“ маленьких дітїи. В Австрії також зачинають обовязково вчити в середних школах стріляти. Сім способом хоче держава вже від молодих літ вчити дітїи на воєки, котрими можнаби було потому забивати людей.

— Покуп на панни. В містечку Оукні в Злучених Державах, замешкалім переважно через емігрантів є далеко менше женщин як муцян. На 700 муцян припадає одна дівчина. — Коли перед кількома тижнями приїхав там один емігрант з 6 дочками, йому зроблено овацію, а доньки в одній годині понаходили мужів і то дорогою публичного торгу. Дістались они тому, хто батькови більше заплатив. Таким способом бідний отець дівчат в одній хвилі став ся багатим обивателем.

— Сто років тому відомий французський учений дослідник природи Декадоль, знайшов в Америці дві старих сосни. Одна мала 2500 років, а друга 3240 ро-

ків. Другий славний дослідник Олександр Гумбольд знайшов в Африці дерево, що мало 5150 літ. Сими днями як доносять часописи, найдєно в Мексиці кипариса, що ростє вже 6200 років. Кипарис сєй має навкруги два-найцять сажнів.

— Страшний розбійник. В Полтаві окружний суд засудив на каторгу одного розбійника, що за час свого житя вбив 72 людей, зробив більше як сто грабїжів і нападів, покалчив і знаслував 24 жінки, з яких 14 померло. Він вже кілька разів сидїв в тюрмі, але кожного разу втікав.

— Щурячий промисл. Як відомо, найбільше розносять заразу чуми щурі. Власть в Одесі, де панує чума, оголосили, що за кожного убитого щура заплатять 15 рублів нагороди. В сєй спосіб хотять власть заохотити людей до винищуваня щурів. І бідні люди кинулись до сего промислу, але його надуживали. Приносили в другє ті самі убиті щурі, за котрі дістали вже поперед, але власть полапалась і тепер штемплують заплачених щурів. Та знайшли ся такі хитруни: Понаписували на провинцію до своїх знакомих, а сї наловили там щурів, поубивали і прислали їх до Одеси, де хитруни діставали за кожного щура 15 рублів. На послідах щурів писали „Домові річі“. Але на сему тажє переловлено хитрунів і здаєть ся власть застановлять тепер сєй „щурячий промисл“.

— Китайські лікарі. Китайські лікарі практикують абонаментово. Кожда родина має звичайно свого лікаря і платить йому річну винагороду. Позаяк обовязком тамошного лікаря є передовсім дбати про кріпкий стан здоровля повірених йому людей і перепинювати заціплюваню ся всяких слабостей, а не лічити їх, проте лікарєви, на випадок слабости в родні відтягають певну частину з винагороди річної за скількість днів слабости. Такий спосіб, будь що будь о много логічнійший від нашого, приневолює лікаря уважнійше слідити за здоровлєм своїх пацієнтів. Але та засада, наколи діло

тичать ся придворних лікарів, доводить нераз до сумних наслідків. Лікарі цїсаря, або високопоставлєних осіб можуть понести строгу кару на випадок смерти своїх пацієнтів, що і стало ся в падолисті 1908 р. після смерти цїсаря і цїсарєвої вдови. За ту подвійну втрату п'ятих придворних лікарів понижєно в уряді о дві ранги (ступєні) з задержанєм їх становища, — але президент цїсарського шпиталє і двох його помічників зівстали позбавлєні свого становища „за незнанє своєї справы“.

— Кухонна сіль. Для охороєня зубів і усунєня немилого запаху з уст, дуже добрим средством є кухонна сіль. Рот треба полокати звичайно на ніч. Взяти одну ложку соли і дати до повної склянки води, тай жаждати, поки не розпустить ся. Коли для дєкого покаже ся воно за сильним, брати менше. Полоканє такою водою дуже уздоровляєчє на ротову часть загалом, а вже головно для тих, що багато курять, і котрим чути з уст. Рот повинєн полокати кожний, матері повинєні змалку призвичаювати до того дітїи, бо потому гадже стати коло такої людини, котрій чути з рота.

— Використав все, що було можна. Le Magasin Pittoresque оповідає, що в Канаді зловлено раз мурина, котрий замордував білу жєнщину і умієно у вазніці. По переведєній розпраті засуджено єго на смерть. Взявчєє ідженє не вдоволяло єго зовсім, єму до виконаня засуду було єще досить далеко. Тож мурина став роздумувати над способом, як би то поправити собі жарч. По довшїм роздумуваню блисла єму щаслива гадка: Так мене мають небавом стратити, сказав він до себе, а по смерті з тіла мені нічо не приїде. Лучше отже протрати тіло за житя лікарєви, та за узискані звідєс гроші купити що зівсти. І рішив ся так зробити. Предложив лікарєви свій плян і той згодив ся закупити діло мурина за 250 франків, платних розуміє ся наперед. За узискану квоту купив мурина ласоців і так ужив собі ще перед смертю.

Подано до відомо шпротому загалови, що в моїй

Заграничній канцелярії правничій

полагоджую всякі старокравні справи правні і то: повномочія, контракти купня і продажя, запові, даровання, всякі спори о домінь животя, спори фамілійні, портрактації спадковї, стяганє належитостей і т. д. Продаю і купую маєтки в Краю. Подано о ульєненє від вправ війскових як такокож замельдованє до асєнтурунку полагоджую в приписаній дорозі урядовї

ЗВЕРТАЮ ВАШУ УВАГУ на справи спадковї і стяганє належитостей. Перепровадженє сего рода справ є могою спеціальністю.

Важне. Завначую, що єсьм правником австрійським, проте спеціальнім в справ правних в Старім Краю. Бєть се дуже важне для всіх тих, що мають до полагодженя які небудь справи в Старім Краю, бо тут тут прєріжні т. єв. „бюра адвокатєкі“, однак в повєстїю не найдемо там правдивого правника крайового.

Для вигоди місєцевих і доокрєстних Русинів, канцелярія моя отворєна щодєнно до год. 9-ої в вечер, а в неділі до 4-ої по полуднї.

Приходьтє отже або шпїтє на адресу:

EMANUEL TEODOROWICZ,
FOREIGN LAW OFFICE.
150 East 7th Street, NEW YORK, N. Y.

„ДУШПАСТИРЬ“

все прекрасна, широко-русська церковно-народна газета.

Вона виходить у Фльадєрфї кожного місяця і подає красні духовні науки, ріжні річє релігійно-морального змієту та відомости єї сьвітєв. В Душпаєтєрї печатають ся важні для всіх оголошеня гр. кат. Єпископєскої канцелярії. 6 там красні обравки (ілюстрації) Сьвятїх і описє їх житя. Не брає там навіть вєстєвих і здорових жартів.

„ДУШПАСТИРЬ“ коштує на цілий рік так в Америці як і в старім краю дуже мало, бо лишє 1 дол. 20 центів.

Гроші на „Душпаєтєрї“ треба посилати почтовим переказом (money-order-ом) на адресу:

Rev. Zachary Orun, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Європейська Канцелярія

адвонатсько-нотаріальна і війсьнова

Полагоджує всялякі справи крайові, як: КОНТРАКТИ КУПНА, ПРОДАЖИ, НАЙМУ, ДАРОВИЗНИ, СКРИПТА ДОВЖНІ, ЦЕСОЇ, КВІТИ ЕКСТАБУЛЯЦІЇ, СКАРГИ до крайових СУДІВ всялякого рода. Полагоджує такожє справи ВІСЬКОВІ як ЗВІЛЬНЄННЯ ВІД ВПРАВ ВІСЬКОВИХ і ПОВЗОВЛЄННЯ ставаня до АСЄНТУРНКІВ в ціє. кор. КОНСУЛЯТІ.

Поради всялякого рода бєвладні. — Паміть на адресу:

CHARLES G. JAZWINSKI
233 FITZWATER STR., PHILADELPHIA, PA.